

Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole

Baraba, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:884388>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-24**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru
Odjel za pedagogiju
Sveučilišni diplomski studij
Pedagogija

Ana Baraba

Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole

Diplomski rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru
Odjel za pedagogiju
Sveučilišni diplomski studij
Pedagogija

Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole

Diplomski rad

Student/ica:
Ana Baraba

Mentor/ica:
prof. dr. sc. Rozana Petani
Komentor/ica:
doc. dr. sc. Marija Buterin Mičić

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ana Baraba**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 20. rujna 2024.

Sadržaj

1. Uvod	6
2. Strah od škole	8
2.1. <i>Strah od ispitivanja i ocjenjivanja</i>	9
2.2. <i>Strah od nastavnika i određenih predmeta</i>	11
2.3. <i>Strah od vršnjaka i roditeljskih sastanaka</i>	12
3. Roditeljska uloga u djetetovom školovanju	14
3.1. <i>Utjecaj i očekivanja od strane roditelja</i>	15
3.2. <i>Komunikacija roditelja i djece o školskim problemima</i>	17
4. Suradnja i partnerstvo škole i obitelji	19
5. Metodologija istraživanja	21
5.1. <i>Predmet istraživanja</i>	21
5.2. <i>Cilj istraživanja</i>	21
5.3. <i>Zadatci i hipoteze istraživanja</i>	21
5.4. <i>Metoda i instrument istraživanja</i>	22
5.5. <i>Ispitanici, vrijeme i mjesto istraživanja</i>	23
5.6. <i>Obrada podataka istraživanja</i>	23
6. Analiza i interpretacija rezultata istraživanja	24
6.1. <i>Sociodemografske karakteristike ispitanika</i>	24
6.2. <i>Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole</i>	27
6.3. <i>Roditeljske strategije prilikom pomaganja djeci u suočavanju sa strahom od škole</i> ...	35
6.4. <i>Zadovoljstvo roditelja sa suradnjom i podrškom od škole</i>	39
7. Zaključak	43
8. Literatura	45

9. Popis tablica i slika.....	50
9.1. <i>Popis tablica</i>	50
9.2. <i>Popis slika.....</i>	50
10. Prilozi.....	51
10.1. <i>Prilog 1. Anketni upitnik.....</i>	51
11. Sažetak.....	55
12. Summary.....	56

1. Uvod

Kao središnje mjesto odgojno-obrazovnog procesa učenika može se navesti škola. Kao ustanova u kojoj dijete provodi veliku većinu svog dana i života škola može ostavljati pozitivne i negativne utjecaje na dijete. Emocije koje dijete gaji prema školi su od izrazitog značaja za proučavanje i osvještavanje jer samo školsko iskustvo učenika utječe na njegov danji razvoj u akademskom smislu. Prema tome, važno je osvijestiti obitelj i školu o školskim problemima koji se mogu pojaviti tijekom školovanja, a jedan od njih je strah od škole.

Strah od škole ima različite izvore, koji često radi složenosti školskog okruženja i reakcija učenika može ostati nevidljivi za vanjske promatrače. Taj strah, s druge strane, je itekako prisutan u djetetovom svijetu što može izrazito utjecati na obavljanje školskih zadaća i aktivnosti te negativno utjecati na svakodnevni život. U okviru ovog rada, u teorijskom dijelu, naglasak je stavljen na strah od ispitivanja i ocjenjivanja, strah od nastavnika i određenih predmeta te strah od vršnjaka i roditeljskih sastanaka. Bitno je naglasiti, kako je teško napraviti distinkciju između ovih aspekata, s obzirom na to da su oni često međusobno isprepleteni te mogu imati značajan utjecaj na učenikovo samopouzdanje, motivaciju i uspjeh u školovanju. Osim toga, važnu ulogu u djetetovom životu imaju i roditelji, o čemu će se više reći u poglavlju koje se bavi ulogom roditelja u školovanju djeteta, koji u životu djeteta predstavljaju više od same podrške u učenju i rješavanju domaćih zadaća. Oni bi djetetu trebali pružiti emocionalnu i socijalnu podršku kako bi na taj način dijete, uz roditelje, moglo prebroditi izazove s kojima se susreće. Način komunikacije s djetetom i očekivanja koja roditelji postavljaju pred dijete, može značajno utjecati na djetetovu percepciju i viđenje škole. Ukoliko su roditeljska očekivanja previsoka, dijete može razviti strah od neuspjeha čime roditelji nesvjesno mogu utjecati na razvitak djetetovog straha. Osim roditelja, u radu će se spomenuti i odnos škole i obitelji u poglavlju koje govori o suradnji i partnerstvu. Kvalitetna suradnja i partnerstvo, stvaraju pozitivno okruženje koje omogućuje školi i roditeljima minimizirati strahove učenika. Uspješno partnerstvo, školi i roditeljima, omogućuje uspješniju i jednostavniju identifikaciju nastalog problema te rješavanje istog.

Drugi dio rada, prikazat će metodologiju istraživanja unutar koje su razrađeni predmet, cilj, zadatci te sam postupak provedbe istraživanja, a nakon metodologije, prikazani su rezultati istraživanja. Rezultati su podijeljeni prema zadacima istraživanja u četiri poglavlja. Prvo poglavlje

bavi se samim ispitanicima gdje su prikazane sociodemografske karakteristike istih. Nakon toga, slijedi poglavlje o roditeljskoj percepciji učeničkog straha od škole. Zadnja dva poglavlja će se baviti roditeljskim strategijama koje roditelji koriste kako bi pomogli djeci u prevladavanju straha od škole te zadovoljstvom roditelja sa suradnjom i podrškom od strane škole. Putem analize roditeljske percepcije i njihove percepcije prema školskim strahovima, cilj je pružiti dublji uvid u tematiku školskih strahova te ponuditi smjernice za unapređenje suradnje između škole i obitelji.

2. Strah od škole

Razvoj i odrastanje djeteta iznimno je kompleksan proces unutar kojeg dijete prolazi kroz različite etape, susrećući se s novim situacijama i emocijama. Jedna od tih emocija je strah, koji uz druge oblike anksioznosti čini prirodni dio razvoja svakog djeteta. Ono što se procjenjuje jest da preko 90% djece u dobi od 2. do 14. godina života doživljava barem jedan specifičan strah, a većina ih ima više različitih strahova (Vulić-Prtorić, 2000). Navodi se kako je strah od škole sve učestalija pojava kod učenika što se može povezati s povećanim opsegom školskih programa i sve većim pritiscima za uspjeh od strane okoline (URL1). Iako strahovi i anksioznost često nose negativnu konotaciju i nastoji ih se izbjeći ili barem efikasno odstraniti, oni predstavljaju adaptivni odgovor. Time strah, upozorava dijete na preuzimanje određenih mjera opreza kako bi ga pripremio za mnogobrojne situacije i izazove s kojima će se susresti i boriti kroz period odrastanja (Vulić- Prtorić, 2000).

Strah i anksioznost dva su pojma koja često dolaze u paketu, nadovezuju se jedan na drugog, zbog čega ih je teško razlikovati. No, unatoč tome potrebno je pokušati istaknuti osnovnu razliku između ta dva pojma. Autorica Vulić- Prtorić radi distinkciju između pojma straha i anksioznosti pri čemu pojmove opisuje na sljedeći način. Dječje strahove opisuje kao reakcije na određenu prijetnju pri čemu dolazi do pokušaja izbjegavanja situacije ili objekta koji izaziva strah uz pojavu osjećaja nelagode i fiziološke promjene. O njemu govorimo kada osoba zna čega se boji, točnije kada je opasnost prepoznata te vezana za stvarne vanjske objekte. S druge strane, anksioznost nije usmjerena na jedan konkretan uzrok ili događaj već je raspršena te može biti izazvana općenitim okolnostima ili osjećajem neizvjesnosti. Ona se pojavljuje kada opasnost nije jasno definirana niti prisutna što izaziva osjećaj straha od nepoznatog. Taj osjećaj nadalje rezultira osjećajem iščekivanja te nejasne i prijeteće opasnosti (Vulić-Prtorić, 2000). Autorice Brajša-Žganec, Kotrla Topić i Raboteg-Šarić strah od škole definiraju kao „strah od neuspjeha vezanog uz školsko postignuće koji se može razviti kod pismenog i usmenog ispitivanja, zbog lošeg odnosa između nastavnika i učenika ili pak zbog neodgovarajućih roditeljskih očekivanja u pogledu djetetovog školskog uspjeha“ (Brajša-Žganec i sur., 2009:718). Jednako tako, strah od škole, prema njemačkom autoru Rostu može se definirati i kao „objekt koji izaziva strah najčešće od i u situacijama učenja i odgajanja u školi, u najširem smislu obuhvaća strah od nastavnika, ostalih učenika, nastavnih predmeta i sadržaja, školskih pravila i oblika interakcije, ispitivanja i loših

ocjena, neuspjeha i roditeljskih zahtjeva vezanih uz školu“ (Rost, 1981:442). Navedene definicije straha od škole imaju sličnosti i razlike. Obje definicije dotiču se straha od neuspjeha, izvora straha i uloge nastavnika i roditelja. S druge strane, vidimo razliku u opsegu definicije gdje je definicija autorice Brajše-Žganec i suradnika usmjerena na specifične aspekte straha, dok je s druge strane Rostova definicija šira i obuhvaća strahove vezane uz nastavne predmete, školska pravila i oblike interakcija. Prema tome, kombinacija navedenih definicija pruža sveobuhvatniji uvid u problematiku straha od škole kod učenika. Uz pojam straha od škole nadovezuje se i pojam ispitne anksioznosti koji se može opisati kao „specifičan oblik šire skupine problema koji karakteriziraju osjećaj anksioznosti, koji u ozbiljnijim slučajevima može biti dijagnostificiran kao psihološki poremećaj, a karakterizira ga pretjerani stupanj straha, brige i strepnje“ (McDonald, 2001).

Prema tome, možemo zaključiti kako su strah i anksioznost povezani, no imaju jasne razlike. Strah je vezan uz prepoznatljive prijetnje, dok je anksioznost općenitija i često povezana s nejasnim opasnostima. Strah od škole može se manifestirati na različite načine, uključujući strah od nastavnika, školskih predmeta i loših ocjena, dok se ispitna anksioznost odnosi specifično na strah u kontekstu ispitivanja i ocjenjivanja. U nastavku rada posvetit ćemo se različitim aspektima straha od škole, počevši sa strahom od usmenog i pismenog ispitivanja.

2.1. Strah od ispitivanja i ocjenjivanja

Ispitivanje i ocjenjivanje učenika sastavni su dijelovi školskog obrazovanja koji omogućuju na objektivan način utvrditi njihovo postignuće. Putem ovih procjena, nastavnici mogu utvrditi učenikovo znanje, vještine i sposobnosti te im na temelju provjere dati odgovarajuću brojčanu ocjenu (Biasiol- Babić, 2009). Stoga, ocjene su neizostavni dio školskog obrazovanja, s obzirom na to da omogućuju nastavnicima pratiti napredak učenika. No, sam način na koji pojedini nastavnici provode provjeru znanja nad učenicima može kod učenika izazvati određenu dozu straha. Taj strah može biti potaknut različitim čimbenicima, od kojih su samo neki nastavnikov pristup prema učeniku i razredu kao i specifičnost samog predmeta te dali ga učenik doživljava izazovnim ili teškim.

Strah od ispitivanja koji se još naziva i ispitnom anksioznošću opisuje se kao kognitivna uznemirenost i emocionalna uzbuđenost koje se javljaju u ispitnim situacijama ili pri samoj pomisli na njih (Rijavec, Marković, 2008). Najčešći uzroci straha od ispitivanja uključuju lošu organizaciju

vremena što u većini slučajeva rezultira učenjem u posljednjem trenutku, najčešće noć prije ispitivanja ili pismenog ispita. Taj strah se često javlja zbog prethodnih negativnih iskustava s ispitivanjem, uspoređivanjem s postignućima drugih učenika te zabrinutosti zbog mogućih negativnih posljedica od neuspjeha. Strah od ispitivanja predstavlja jednu stresnu situaciju kroz koju učenik prolazi pri čemu oni, za vrijeme trajanja iste doživljavaju razne tjelesne promjene. Među najčešćim simptomima navodi se pojačano znojenje, drhtavica ruku ili tijela, ubrzani rada srca, suhoća usta, a ponekad i glavobolja, mučnina te probavne smetnje (URL2). Osim fizičkih simptoma, ovo stanje je karakterizirano ometajućim mislima koje nisu povezane s datom situacijom, već negativno utječu na učenika, oduzimajući mu pozornost i smanjujući mu koncentraciju. Te misli najčešće su vezane uz intenzivan strah od neuspjeha, zabrinutost da će razočarati druge, te konstantno uspoređivanje s drugim učenicima smatrajući sebe lošijima (Rijavec, Marković, 2008). Ono što je važno napomenuti jest kako učenici koji doživljavaju ispitnu anksioznost, u nekim slučajevima, često jako dobro nauče i poznaju gradivo koje odgovaraju, no spomenute misli ometaju prisjećanje potrebitih informacija iz dugoročnog pamćenja. No, jednako tako, bitno je naglasiti kako su interferirajuće misli ipak znatno izraženije kod učenika koji nisu savladali gradivo ili imaju poteškoća u savladavanju istog te imaju ispitnu anksioznost. U takvom slučaju, misli su izraženije jer su učenici u većini slučajeva svjesni kako nisu kvalitetno i uspješno savladali gradivo (Ćoso, 2012). U tim trenucima učenicima mogu kroz glavu prolaziti negativne misli, poput straha od loše ocjene, sumnje u vlastite intelektualne sposobnosti te straha da će tijekom ispitivanja doživjeti neuspjeh (URL2). Strah od školskog neuspjeha može biti izrazito štetan za učenike jer njime gube samopouzdanje i motivaciju što krajnje rezultira neostvarenju postavljenih i željenih ciljeva. Takvi učenici često imaju lošu sliku o sebi, gube interes za novim znanjem, pasivni su te u većini slučajeva imaju negativan stav o školi (Zloković, 1998). Samopouzdaniji učenici, s druge strane, manje osjećaju strah od usmenog i pismenog ispitivanja zbog njihove uvjerenosti u vlastite sposobnosti (Brajša-Žganec i sur., 2009). Najčešći izvor anksioznosti je strah od neuspjeha koji je pod utjecajem različitih individualnih karakteristika učenika, kao što su spol, vjerovanja, misli i sl. (Šimić Šašić, Sorić, 2011).

Suradnja između nastavnika i roditelja ključna je u rješavanju ispitne anksioznosti kod učenika. U borbi s učeničkom ispitnom anksioznošću, važna je edukacija roditelja o problemu te njihovo razumijevanje i shvaćanje težine problema kako bi se isti mogao savladati (Ćoso, 2012). Roditelji mogu pomoći svom djetetu poticanjem na aktivno i redovito učenje s fokusom na

razumijevanje, kako bi na taj način dijete izgradilo potrebno samopouzdanje za prisjećanje informacija u stresnim situacijama. Jednako tako, važno je poučiti dijete na koji način pravilno koristiti tehnike učenja, kako bi moglo učinkovito organizirati gradivo, izvući ključne informacije te na kraju uspješno ponavljati gradivo (URL2). U borbi suzbijanja ispitne anksioznosti, ponašanje roditelja u obitelji je, također od velike važnosti. Primjerice, rezultati pojedinih istraživanja prikazuju kako su roditelji anksioznih učenika često anksiozniji u usporedbi s roditeljima ostalih učenika što ukazuje na to da postoji mogućnost kako roditelji anksiozno stanje prenose na djecu (Cvitković i Wanger Jakab 2007).

Zaključno, ispitivanje i ocjenjivanje predstavljaju nezaobilazne elemente obrazovnog procesa putem kojih nastavnici objektivno prate napredak učenika. Istovremeno, to praćenje pojedinim učenicima izaziva značajnu količinu anksioznosti što rezultira ispitnom anksioznošću. Ona proizlazi iz straha od neuspjeha, ocjenjivanja, nedovoljne pripreme te prošlih negativnih iskustava, no osim toga u pojedinim slučajevima i radi samog nastavnika i predmeta o čemu ćemo nešto više u nastavku rada.

2.2. Strah od nastavnika i određenih predmeta

Nastavnici čine važan čimbenik edukativnog procesa zbog čega je neophodno istaknuti njihovu ulogu u obrazovanju. Oni su ključni akteri u obrazovnom procesu koji na leđima nose buduće generacije pri čemu ih opskrbljuju s znanjem, vještinama i sposobnostima potrebnim za funkcioniranje u društvu. O njima znatno ovisi psihosocijalna i socioemocionalna klima koja prevladava u razredu. Kvalitetna razredna klima, koju nastavnik aktivno oblikuje, pozitivno utječe na učenike time što potiče njihov razvoj i uspjeh. S druge strane, nepovoljna klima može rezultirati nizom školskih problema (Zloković, 1998), od kojih se kao jedan može istaknuti strah od nastavnika i određenih predmeta što može ozbiljno narušiti učenikovo obrazovno iskustvo.

Strah učenika od nastavnika predstavlja složenu pojavu koja znatno može utjecati na obrazovni proces učenika pa tako i na njegovo emocionalno blagostanje. Strah najčešće proizlazi iz stila i metode poučavanja koju nastavnik koristi, proživljenih negativnih iskustava te straha od osude. Učenici razred, u kojemu provode svoje školsko vrijeme, vide na razne načine. Za neke, ono predstavlja mjesto za akademski uspjeh i izgradnju odnosa s učenicima i nastavnicima, gdje nastavnika vide kao izvor znanja i potencijalnog mentora. Za druge, razred predstavlja izvor stresa

pri čemu na nastavnika mogu gledati kao na osuđujuću, nepopustljivu i strogu figuru (Cox, 2009 prema Bledsoe, Baskin, 2014). Prema tome, svaki učenik ima svojstvenu percepciju viđenja i doživljavanja razreda koji se sastoji od pozitivnih i negativnih iskustava iz ranijih događanja u školi.

Nastavnikov stil i način predavanja utječe na učenikovu sliku o školi. Pojedini nastavnici su obuzeti pravilima, kontrolom i strukturom u nastavi što rezultira uspostavom dominacije nad subordiniranim, u ovom slučaju učenicima (Zloković, 1998). Osim toga, neki nastavnici, prilikom ocjenjivanja učenika, imaju praksu u samu ocjenu unijeti i njihov osobni odnos i stav prema učeniku. Takav princip rada je neetički i nimalo pedagoški, pri čemu služi kao način zastrašivanja učenika što može ostaviti neželjene posljedice (Mrkonjić, Vlahović, 2008).

Unatoč općeprihvaćenom mišljenju da se učenici boje pojedinih predmeta, pretežito matematike, njima srodnim predmetima, stranim jezicima i slično, istraživanja su pokazala suprotno. Strah od pojedinog predmeta ne dolazi iz gradiva koje se uči, već je ovisno o nastavniku koji predaje taj predmet. Pojedini nastavnici, kao što smo prethodno vidjeli, mogu imati visoka očekivanja od učenika, velike zahtjeve i kriterije koje učenici moraju dosegnuti što učenicima može izazivati visoku razinu stresa. Karakter nastavnika jednako tako igra veliku ulogu, a time i sam način ophođenja nastavnika prema učenicima što na kraju utječe na pojavu straha od pojedinog školskog predmeta (Ćoso, 2012).

Prema tome, uloga nastavnika se ne može precijeniti s obzirom na to da predstavljaju ključnu ulogu u oblikovanju učenika. Međutim, nužno je da nastavnici prepoznaju svoju ulogu u oblikovanju razredne klime te utjecaja kojeg imaju na učenike. Negativan odnos nastavnika prema učenicima te uz to i neadekvatne metode ispitivanja, mogu stvoriti strah kod učenika što dodatno utječe na njegovu izvedbu i cjelokupni uspjeh u obrazovnom procesu. Zbog toga je važno istaknuti potrebu gradnje odnosa punog poštovanja i razumijevanja kako bi se smanjila mogućnost pojave straha i anksioznosti.

2.3. Strah od vršnjaka i roditeljskih sastanaka

Strah od vršnjaka i roditeljskih sastanaka predstavlja složen problem u djetetovom životu koji može značajno utjecati na njegov školski uspjeh i emocionalni razvoj. Ovi strahovi mogu se manifestirati u različitim oblicima, a jednako tako ih je u većini slučajeva teško i prepoznati.

Ključna stvar prilikom rješavanja ovih strahova jest što ranije uočavanje problema te pružanje pomoći djetetu kako bi prevladao ove strahove.

Za školsku dob, osim prethodno navedenih strahova vezanih uz školu, također je i karakterističan strah od neprihvatanja ili ruganja od strane drugih učenika (Vilić- Prtorić 2002). Status u društvu ponekad je od velike važnosti, čak i presudan u nekim situacijama (Ćoso. 2012). To djetetu na neki način osigurava iskustvo i doživljaj školovanja s obzirom na to u kojoj grupi se nalazi te je li se uopće nalazi u istoj. Grupa u kojoj se dijete nalazi može se opisati kao skup pojedinaca u interakciji koji imaju određeni stupanj utjecaja jedni na druge. Tokom školskih godina, djeca sve više stupaju u interakciju pri čemu grupa vršnjaka sve više raste. U toj dobi, interakcija zna biti zastupljena verbalnom agresijom, kao što su primjerice uvrede, omalovažavanje, prijetnje i ogovaranje, što može negativno utjecati na dijete (Rubin i sur., 2006). Strah od vršnjaka se često javlja radi niza psiholoških, socijalnih i emocionalnih čimbenika kao što je negativno samopouzdanje, prethodno negativna iskustva s vršnjacima, socijalna izolacija od strane vršnjaka, perfekcionizam i mnogi drugi. Jednako tako, te uvrede i omalovažavanja mogu biti u kontekstu karaktera učenika, njegovog znanja, ponašanja ili pak tijekom i nakon odgovaranja gradiva što može utjecati na stvaranje straha od vršnjaka.

Osim, straha od vršnjaka, pojedina djeca pate i od straha od roditeljskih sastanaka. Može se reći kako strah od roditeljskih sastanaka često proizlazi iz osjećaja anksioznosti zbog moguće negativne povratne informacije koju bi roditelji mogli dobiti od strane nastavnika. Djeca se često boje nastavnikovog isticanja njegovih mana, nedostataka te situacija i problema koje je dijete možda prešutjelo roditeljima što bi moglo izazvati određene kazne ili razočaranje od strane roditelja. Strah od roditeljskih sastanaka od strane djece, također se može u većoj mjeri razviti kod djece čiji roditelji imaju veća očekivanja od njih te su skloni kritiziranju i strogoj disciplini.

Strah od vršnjaka i roditeljskih sastanaka može predstavljati veliki problem u djetetovom životu što može utjecati na njegov razvoj i školski uspjeh. Kako bi se ovim strahovima stalo na kraj, važno ih je pravovremeno prepoznati te pružiti djetetu podršku u suočavanju s njima. No, kako roditelji imaju utjecaj na dijete te na koji način mogu pomoći djetetu u rješavanju njegovih strahova i problema, vidjet ćemo u nastavku rada.

3. Roditeljska uloga u djetetovom školovanju

U djetetovom životu, obitelj igra esencijalnu ulogu u procesu njegovog razvitka i razvoja. Ona direktno utječe na tijek i kvalitetu dječjeg obrazovanja, što u krajnjoj liniji utječe na djetetovu budućnost (Sušan Gregorović, 2018). Iako je prijašnja uloga roditelja bila fokusirana na odgajanje djece putem prirodnih sposobnosti roditelja, danas je situacija drugačija. Roditeljska uloga je sve zahtjevnija i kompliciranija pri čemu se roditelji više ne mogu nužno oslanjati na spomenute prirodne sposobnosti već temelj odgoja postaje znanje (Lukaš, Gazibara, 2010).

Uključenost roditelja u obrazovanje djeteta ne podrazumijeva samo tradicionalno obavljanje roditeljskih dužnosti kao što je odlazak na informacije, nego podrazumijeva i roditeljsku fizičku prisutnost u obrazovanju te aktivno sudjelovanje (Sušan Gregorović, 2018). To je jedan iznimno kompleksan proces koji uključuje brojne aktivnosti kao što su: pohađanje roditeljskih sastanaka, prisutnost na formalnim i neformalnim susretima s nastavnicima, aktivno sudjelovanje u raznim aktivnostima i organiziranim događajima u školi, pružanje pomoći nastavnicima, sudjelovanje u donošenju odluka vezanih za školu, edukacija i slično (Epstein, Dauber, 1991). Bakker i sur. (2007), bavili su se istraživanjem roditeljske uključenosti u obrazovanje djeteta te su u svojim istraživanjima izdvojili tri glavna aspekta. Prvi tip roditeljske uključenosti odnosi se na obrazovne aktivnosti u domu kao što su raspravljanje o školi ili pomaganje oko čitanja i zadaće. Drugi aspekt odnosi se na komunikaciju sa školom što se odnosi na komunikaciju s nastavnicima, razrednikom i stručnim osobljem. Te najzad, treći aspekt odnosi se na sudjelovanje u školskim aktivnostima gdje se roditelje potiče na sudjelovanje u donošenju bitnih školskih odluka (Bakker i sur, 2007). S time rečeno, roditeljska uključenost u obrazovanje njihove djece ne završava na sudjelovanju u aktivnostima škole, nego se jednako tako prenosi i kod kuće. Kako bi pospješili uspješnost svoje djece roditelji bi trebali biti uključeni i u školske zadaće koje djeca obavljaju kod kuće. U to najčešće spada roditeljska pomoć oko rješavanja i pisanja zadaće, pomoć oko učenja gradiva te planiranja i organizacije vremena za savladavanje gradiva (Epstein, 2001). Osim uključenosti u školske aktivnosti, roditelji bi trebali biti aktivno poticati učenje koje nije nužno vezano uz školu stvarajući kognitivno stimulirajuće okruženje kod kuće. Primjerice, trebali bi djeci osigurati edukativne materijale te ih uključiti u stvaralačke aktivnosti kako bi time potaknuli dječju kreativnost. Uz to, djeci bi trebali omogućiti i aktivno

učenje izvan doma i to posjetom raznih kulturnih ustanova, istraživanjem prirode, izletima kako bi time dijete širilo svoja znanja i vidike (Grolnick, Slowiaczek, 1994).

Razina roditeljske uključenosti, igra veliki utjecaj na obrazovanje djeteta. S obzirom na stavove roditelji imaju različiti odnos prema školovanju svoje djece što rezultira različitim utjecajem. Roditelji koji imaju veći osjećaj efikasnosti smatraju kako imaju potrebna znanja i vještine kako bi pomogli svojoj djeci u učenju što pozitivno utječe na dijete. S druge strane, imamo roditelje s nižim osjećajem efikasnosti te ih je strah uključiti se u obrazovanje svoje djece. Takve roditelje koči suočavanje s vlastitim nedostatcima zbog čega smatraju kako neće biti od pomoći svojoj djeci u problemima vezanim za obrazovanje (Hoover-Dempsey i sur. 2002 prema Slijepčević i sur., 2017). Uključivanjem u djetetovo obrazovanje, roditelji postaju više informirani o napretku i problemima vezanim uz dijete i školu. Time, roditelji postaju educirani o funkcioniranju škole i njihovog djeteta što im omogućuje veću razinu razumijevanja svog djeteta, nastavnika i same škole (Epstein, 1986). Veća uključenost rezultira boljim školskim postignućima što utječe na pozitivna školska iskustva djeteta te stvaranje pozitivnih stavova o školi i učenju. Stvaranjem pozitivnijih stavova rađa se želja za uspjehom i povećanjem motivacije što su sve potrebni čimbenici za školski uspjeh (Sušan Gregorović, 2018). Prema tome, možemo zaključiti kako aktivna uključenost roditelja u obrazovanje djeteta ostavlja pozitivan trag ne samo na dijete nego i na njegova školska postignuća. Svojom uključenošću, aktivan roditelj stvara pozitivno okruženje u kojemu dijete raste te time dovodi do zdravog i cjelokupnog razvoja djeteta (Sušan Gregorović, 2018).

Zaključno, može se reći kako roditeljska uključenost u obrazovanje djeteta predstavlja ključan aspekt za njegov razvoj i obrazovni uspjeh u školi. Današnja roditeljska uloga, prelazi granice tradicionalnih roditeljskih obveza pri čemu je potrebna roditeljska uključenost u školske obveze i aktivnosti djeteta za ostvarivanje njegovog punog potencijala. Prema tome, aktivna uključenost roditelja ostavlja višestruke koristi na učenike, a u nastavku rada prikazat ćemo kakav to utjecaj roditelji mogu imati na dijete te koliko roditeljska očekivanja mogu utjecati na njih.

3.1. Utjecaj i očekivanja od strane roditelja

Razvoj djetetovih akademskih vještina i školskog uspjeha uvelike ovisi o odnosu između roditelja i djeteta. Roditeljski utjecaj postaje sve značajniji kako dijete odrasta i suočava se s novim

izazovima tijekom života. Obitelj, kao primarno okruženje u kojem dijete odrasta, igra ključnu ulogu u stvaranju svojih prvih iskustva i stjecanju znanja. Istovremeno, obitelj predstava prvi izvor utjecaja na djetetovo ponašanje, na njegove stavove i razmišljanja (Zuković, 2012 prema Slijepčević i sur., 2017). Prema tome, zdrav, pozitivan odnos i komunikacija roditelja s djetetom važni su prediktori dobrog i uspješnog djeteta.

Utjecaj i očekivanja roditelja ovise o raznim čimbenicima, od kojih su samo neki socioekonomski status, razina obrazovanja roditelja, spol djeteta, prethodni uspjesi djeteta i slično. Mnoga istraživanja potvrđuju povezanost socioekonomskog statusa obitelji s visokim očekivanjima roditelja prema svojoj djeci. Unutar istraživanja, socioekonomski status dokazao se kao važan prediktor u obrazovnim težnjama i očekivanjima roditelja (Singh i sur., 1995). Pored SES-a, imovinsko stanje obitelji također utječe na roditeljska očekivanja. Istraživanja su dokazala da roditelji koji imaju više imovine imaju i veća obrazovna očekivanja od svoje djece (Zhan, 2006). Razina obrazovanja roditelja, također korelira s roditeljskim očekivanjima od djetetovog obrazovanja. Istraživanja pokazuju što je razina obrazovanja kod roditelja viša oni imaju sve veća očekivanja od svoje djece u pogledu školskog postignuća (Hossler, Stage, 1992). Razinu obrazovanja možemo povezati i sa spolom djeteta pri čemu su neka istraživanja pokazala kako roditelji s višom razinom obrazovanja imaju slična očekivanja od dječaka i djevojčica, dok s druge strane, roditelji s nižom razinom obrazovanja imaju veća obrazovna očekivanja od djevojčica nego li od dječaka (Räty, 2006). Uz ove čimbenike, prethodno ostvareni visoki obrazovni uspjesi, također utječu na visoka roditeljska očekivanja. To dokazuje i istraživanje Singh i sur., (1995) koje je prikazalo kako roditelji imaju veća očekivanja od svoje djece ukoliko su djeca imala prethodno ostvarene dobre rezultate u školi. Osim prethodno dobrih rezultata i vrsta škole koju dijete pohađa može utjecati na roditeljska očekivanja. Istraživanje koje su proveli Jacobs i Harvey (2005) pokazalo je da su roditelji, čija djeca pohađaju školu s reputacijom u koju idu „uspješniji“ učenici, imali veća očekivanja od svoje djece nego li roditelji čija su djeca išla u „lošije“ škole koje su pohađala „manje uspješna“ djeca.

Zaključno možemo reći kako socioekonomski status, visina obrazovanja i uspjeh djeteta predstavljaju važne prediktore u objašnjenju roditeljskog ponašanja prema djeci. Visina spomenuta tri aspekta je igrala ulogu u očekivanjima glede školskog uspjeha djece. No, osim toga na samo dijete utječe i komunikacija između roditelja i djece što se jednako tako može izdvojiti

kao važan čimbenik u djetetovom razvoju i školskom napredovanju što ćemo prikazati u nastavku rada.

3.2. Komunikacija roditelja i djece o školskim problemima

Komunikacija između roditelja i djece o školskim problemima ističe se kao ključni element za izgradnju zdravih i stabilnih odnosa unutar obitelji. Ona čini glavni aspekt svih oblika interakcije te se smatra središnjom značajkom za dobro funkcioniranje obitelji (Jackson i sur., 1998). Za vrijeme školovanja, djeca se suočavaju s različitim izazovima i problemima za čije im je rješavanje često potrebna roditeljska pomoć. Zbog toga je bitno istaknuti i naglasiti važnost roditeljskog razumijevanja i empatije prema dječjim problemima s kojima se susreću.

Za svaku uspješnu komunikaciju, pa tako i komunikaciju između roditelja i djece, potrebno je služiti se aktivnim slušanjem. U razgovoru s djecom i adolescentima preporučuje se pustiti njima središnju ulogu te pokazati interes za razgovor kroz neverbalne znakove poput klimanja glavom i gestikulacijama. Na taj način, roditelji djetetu daju do znanja da su istinski zainteresirani za njegove misli i osjećaje, što pozitivno utječe na njegovo samopouzdanje. Tijekom razgovora, važno je dijete ne prekidati već se reflektirati na rečeno te se pokušati staviti u položaj djeteta točnije, sagledati priču iz njegove perspektive. Zapovijedanje, upozoravanje, propovijedanje i kritiziranje spadaju u nekvalitetnu interakciju između roditelja i djeteta te bi se trebalo u interakciji izbjegavati. Jednako tako, roditelji bi trebali biti obzirni pri davanju savjeta djetetu gdje bi se trebali oduprijeti istim te prvotno pitati dijete imali nekakav prijedlog ili rješenje te na taj način uvažiti njegovo razmišljanje (Livazović, 2014).

Komunikacija se može opisati kao uzajaman proces djelovanja za čije pravilno uspostavljanje je potrebna iskrenost i otvorenost. Kada se komunikacija temelji na spomenutim načelima, dijete će biti u mogućnosti slobodno izražavati svoje osjećaje zbog razvijenog povjerenja prema roditeljima (Mlinarević, 2022). Česta je situacija da roditelji, u pokušaju pomaganja djetetu, nesvjesno omalovažavaju djetetove osjećaje te nisu spremni slušati djetetove probleme, a da u isto vrijeme ne osuđuju i ne dijele svoja mišljenja o tome kakva bi djeca trebala biti ili kako bi se trebala ponašati. Međutim, djetetu u razgovoru nije cilj spoznati što bi ono trebalo biti, nego spoznati ono što ono je. Tijekom razgovora, neizbježno je da će roditelj iznijeti svoje mišljenje o problemu i dati rješenje, no pri tome bi se trebalo paziti da se uvaži i djetetovo mišljenje, bez

pretjeranog roditeljskog savjetovanja. Iako roditelji možda ne bi nikada izrekli riječima, oni nekada djetetu šalju poruku da ih njihovi problemi ne interesiraju. Primjerice, kada se dijete roditelju požali da mu je teško ili nema volje pisati zadaću, mnogi roditelji često preuzmu odgovornost za ispunjavanje te obveze, ne obraćajući pažnju na djetetove osjećaje. U takvoj situaciji oni se fokusiraju na rješavanja domaće zadaće što je u ovoj situaciji krivo. Jednako tako, biti usmjeren na dijete ne znači reći mu kako ne treba napisati domaću zadaću, nego razumjeti njegove osjećaje, pružiti mu podršku te mu dati do znanja kako ste tu ako mu je pomoć potrebna. Na taj način roditelji mogu izgraditi odnos s djetetom u kojem on preuzima odgovornost za nastale školske probleme, dok mu s druge strane roditelj pruža podršku i razumijevanje (URL3).

Stoga, možemo vidjeti važnost pravilne i zdrave komunikacije između roditelja i djece kada se radi o školskim problemima. Roditeljska je dužnost stvoriti okruženje u kojemu dijete može slobodno, bez straha i osude, pričati o svojim problemima. Osim što obitelj ima važnu ulogu u djetetovom razvitku i razvoju, jednako tako ključnu ulogu ima i škola (Šušanj Gregorović, 2018). U nastavku rada bit će detaljnije razmotrena važnost između škole i obitelji te učinkovitost u prepoznavanju i rješavanju problema s kojima se djeca svakodnevno suočavaju.

4. Suradnja i partnerstvo škole i obitelji

Obitelj i škola, prema definiciji imaju različitu svrhu, ali slične ciljeve. Obitelj predstavlja primarnu prirodnu i odgojnu zajednicu u kojoj dijete uči i razvija se, dok je škola profesionalna ustanova koja ima za cilj obrazovati učenike kako bi u budućnosti bili sposobni raditi, stvarati i živjeti (Rosić, Zloković, 2003). U suvremenoj pedagoškoj praksi dolazi do preispitivanja tradicionalne škole te redefiniranja uloge škole i roditelja. Stari način djelovanja škole, danas je u potpunosti neprihvatljiv, a rješenje problema vidi se u stvaranju novog odnosa utemeljenog na komunikaciji te zajedničkom radu i odgovornosti (Maleš, 1996). Obitelj i škola trebale bi biti prijateljske strane kako bi se na taj način udružile u postizanju ciljeva. Prema tome, škola i obitelj se nalaze u suradničkim odnosima (Rosić, Zloković, 2003).

Suradnja roditelja i škole, može se opisati kao višedimenzionalan proces koji je iznimno složene prirode. Kako bi mogli uspješno surađivati, roditelji i nastavnici se moraju dobro međusobno upoznati. Na osnovi poznavanja, moći će se bolje razumjeti što dovodi do veće razine povjerenja i spremnosti obje strane za dogovaranje i suradnju. Ukoliko škola nije upoznata s potrebama učenika i ako ne poznaje njegovu obitelj, ona roditeljima ne može izaći u susret njegovim potrebama, a jednako tako, roditelji ne mogu pomoći svojoj djeci oko školskih problema, ako ne znaju što im djeca rade u školi i što se od njih u istoj očekuje. Suradnja škole i obitelji ističe se kao društvena i pedagoška neizbježnost jer se tijekom zadnjeg niza godina spoznalo kako dijete i učenik nisu odvojene jedinice nego jedna te ista osoba koja se istovremeno razvija u obitelji, ali i u školi. Zbog toga je važno isticati dvosmjernost suradnje između škole i obitelji (Rosić, Zloković, 2003).

Tijekom suradnje roditelja i nastavnika, važno je razlikovati ulogu svakog od njih. U njihovom odnosu, bitno je ne pokušavati profesionalizirati mišljenje i stavove roditelja, a jednako tako niti omalovažavati profesionalne vještine nastavnika. Ono čemu treba težiti jest međusobnom nadopunjavanju njihovih znanja i sposobnosti (Rosić, Zloković, 2003). No, u podsvijesti društva leži mišljenje kako su nastavnici ti koji posjeduju znanja i odgovore kako pomoći djetetu s pojedinim problemima. Pomoć od strane roditelja, pri rješavanju nekog problema, društvo često smatra vrstom slabosti i neznanjem pri čemu se u većini slučajeva očekuje da nastavnici, probleme, rješavaju sami (Kosić, 2009). Nastavnici, kao osobe koje posjeduju stručna znanja i vještine, moraju uzeti u obzir da roditelji, kao laici, mogu pridonijeti svojim razmišljanjima i dati vrijedne

ideje o pojedinim točkama odgoja i obrazovanja. Taj aspekt je izrazito bitan, jer dokle god nastavnici ne prihvate novi položaj u kojemu „stručnjak pita mišljenje nestručnjaka“, neće doći do uspješne rasprave i stvaranja partnerstva (Maleš, 1994 prema Rosić, Zloković, 2003).

U suvremenoj pedagoškoj literaturi sve se češće koristi termin partnerstvo kada se govori o odnosima između roditelja i škole. U domaćoj literaturi, termin suradnje i partnerstva se često tretira kao sinonim iako su to dva odvojena pojma koja se ne bi trebala poistovjećivati (Ljubetić, 2014). Partnerstvo je definirano brojnim definicijama, no za potrebe ovog rada izdvojit ćemo dva tipa određenja partnerstva. Autori Albright i Weissberg partnerstvo opisuju kao „proces zajedničkog rada obitelji i učitelja, kako bi se poboljšao dječji socijalni, emocionalni i kognitivni razvoj putem doma, škole i zajednice, a koji se temelji na interakciji i sudjelovanju“ (Albright, Weissberg, 2010:247 prema Ljubetić, 2014:4). Uz njih, autori Dunst i Trivette partnerstvo opisuju kao „stil suradničke pomoći u kojoj je fokus intervencije usmjeren na korištenje postojećih obiteljskih snaga i stjecanje novih sposobnosti za postizanje željenih ciljeva“ (Dunst, Trivette, 2010: 363 prema Ljubetić, 2014: 4). Za razliku od suradnje, pod partnerstvom definiramo najvišu razinu suradničkog odnosa između obitelji i odgojno-obrazovne zajednice, pri čemu su sudionici fokusirani na postizanje zajedničkog cilja, a to je dobrobit djeteta. U suradničkom odnosu, dijete, je najčešće s jedne strane pritisnuto između zahtjeva i interesa škole, dok je s druge strane obitelj sa svojim očekivanjima točnije željama. U takvom odnosu, potrebe djeteta i razvoj njegovih potencijala se stavljaju u drugi plan pri čemu se ostvaruju vlastito zadani ciljevi i zadaće. Kao glavni preduvjet ostvarivanja partnerstva jest postojanje međusobnog poštovanja, ravnopravnosti, dvosmjerne komunikacije i aktivnog slušanja te uloženo vrijeme i energija u ostvarivanje ciljeva. Zbog toga, za razliku od suradnje, partnerstvo se ne temelji na hijerarhiji pri čemu odgojno-obrazovna ustanova ne zauzima viši položaj od obitelji. Na taj način, u partnerstvu se implicira ravnopravni odnos svih sudionika (Ljubetić, 2014).

Zaključno, međusobno poštivanje, komunikacija i ravnopravnost elementi su koji su potrebni za uspješnu suradnju između škole i obitelji. Iako škola i obitelj imaju različite uloge, može se reći kako se njihove svrhe poklapaju te kako teže istom cilju, a to je postizanje dobrobiti djeteta. Stoga, tradicionalni pristup tretiranja odnosa između škole i roditelja pada u zaborav pri čemu se naglasak stavlja na partnerstvo u kojem su škola i obitelj ravnopravni sudionici.

5. Metodologija istraživanja

5.1. Predmet istraživanja

U teorijskom dijelu rada, kroz pregled literature, prikazali smo problematiku straha od škole kod učenika. Uvidjeli smo, koliko je strah od škole složen problem kojeg je potrebno što prije uočiti i efikasno riješiti zbog čega se naglasak stavlja na suradnju i partnerstvo kako bi se time doprinijelo efikasnije rješavanje problema. U istraživanjima o dječjem strahu od škole, roditelji su često zanemarena tema, zbog čega nema puno provedenih istraživanja koja se bave roditeljskom percepcijom. Prema tome, predmet ovog istraživanja jest razumjeti problematiku straha od škole kod učenika iz roditeljske perspektive te utvrditi na koji način roditelji percipiraju strah od škole kod svoje djece kako bi se pomoglo u razvijanju intervencija za smanjenje straha u školama.

5.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja jest ispitati roditeljsku percepciju o postojanju straha kod učenika predmetne nastave kao i istražiti strategije koje roditelji koriste za suočavanje sa strahom njihove djece te ispitati zadovoljstvo roditelja sa suradnjom i podrškom koju dobivaju od škole.

5.3. Zadatci i hipoteze istraživanja

S obzirom na definirani cilj istraživanja postavljeni su sljedeći zadatci istraživanja:

1. Utvrditi sociodemografske karakteristike ispitanika
2. Ispitati roditeljsku percepciju straha kod učenika od usmenog i pismenog ispitivanja, ocjenjivanja, određenih predmeta, nastavnika, roditeljskih sastanaka i vršnjaka
3. Utvrditi koje strategije roditelji koriste kada pomažu svojoj djeci u suočavanju sa strahom od škole
4. Ispitati u kojoj mjeri su roditelji zadovoljni sa suradnjom i podrškom škole koju dijete pohađa

Hipoteze istraživanja:

1. Roditelji u velikoj mjeri ne percipiraju učenički strah od škole
2. Ne postoji statistički značajna razlika u strategijama pomaganja roditelja djeci s obzirom na visinu obrazovanja i razred koje dijete pohađa
3. Ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu roditelja sa suradnjom i podrškom sa školom s obzirom na visinu obrazovanja i razred koje dijete pohađa

5.4. Metoda i instrument istraživanja

Za potrebe diplomskog rada, koristila se kvantitativna metoda istraživanja točnije, anketni upitnik (Prilog 1.). Prilikom izrade instrumenta služili smo se modificiranom skalom prema Kuprešak (2018) koja je u svom radu koristila subskalu „Strahova i anksioznosti za djecu i adolescente“ u instrumentu SKAD-62 od autorice Vulić- Prtorić (2003). Tvrdnje unutar upitnika modificirane su našim ciljevima i zadacima te su preoblikovane kako bi odgovarale roditeljima. Upitnik se sastoji od pet dijelova. Prvi dio čini skup sociodemografskih pitanja koja nam služe bolje upoznati ispitanike putem spola, dobi, razine obrazovanja, bračnim statusom te broja djece. Drugi dio upitnika sadržavao je skup tvrdnji koje su ispitivale strah od usmenog/ pismenog ispitivanja, ocjenjivanja i negativne ocjene na Likertovoj skali od 1 - uopće se ne odnosi na moje dijete, 2 - ne odnosi se na moje dijete, 3 - djelomično se odnosi na moje dijete, 4 - uglavnom se odnosi na moje dijete te 5 - u potpunosti se odnosi na moje dijete. Treći dio skale odnosilo se na strah od određenih predmeta i školskog neuspjeha, dok se četvrti dio upitnika odnosio na strah od nastavnika, vršnjaka i roditeljskih sastanaka procjenjivan također na skali od 1 - uopće se ne odnosi na moje dijete do 5 - u potpunosti se odnosi na moje dijete. Te najzad, peti dio odnosio se na suradnju škole i obitelji te strategije za suočavanje s problemom straha od škole u kojemu su roditelji na ponuđene tvrdnje odgovarali na ljestvici od 1 - uopće se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - ne znam, 4 - slažem se te 5 - u potpunosti se slažem.

5.5. Ispitanici, vrijeme i mjesto istraživanja

U istraživanju je sudjelovalo 122 ispitanika (N=122), od kojih 94 čine žene i 28 muškarca. Istraživanje je provedeno u srpnju i djelomično kolovozu 2024. godine. S obzirom na to, da su ispitanici ovog istraživanja roditelji, a tijekom ljetnih mjeseci su škole zatvorene, do ispitanika se došlo online anketiranjem. Ispitanici su se prikupljali putem Facebook grupa roditelja kao što su „Roditelji o školi“, „Mame i tate iz Zadra“, „Roditelji školaraca“, „Roditelji i nastavnici ZAJEDNO“ i dr. unutar kojih su bili zamoljeni ispuniti upitnik u trajanju od 10-ak minuta. Prema tome, uzorak je neprobabilistički i prigodni. Što se tiče samog odaziva, možemo vidjeti kako u većoj mjeri prevladavaju ženski ispitanici zbog čega se ovaj uzorak ne može smatrati reprezentativnim.

5.6. Obrada podataka istraživanja

Za analizu i interpretaciju rezultata koristio se program Statistica 14 putem kojeg se provelo nekoliko postupaka. Prvotno, rezultati su obrađeni i prikazani deskriptivnom statistikom, gdje su se pokazali i intepretirali postotci nezavisnih varijabli, njihova aritmetička sredina standardna devijacija i frekvencija. Osim, navedene deskriptivne statistike, koristio se i t-test putem kojeg su se pokušale uvidjeti razlike u percepciji roditelja s obzirom na visinu obrazovanja i razreda koje njihovo dijete pohađa. Za potrebe provođenja t-testa varijable visine obrazovanja i razreda koje dijete pohađa morale su se rekodirati pri čemu je obrazovanje roditelja s prvotne četiri skupine (srednja škola, viša škola, fakultet, poslijediplomski studij) rekodirana u dvije skupine, točnije roditelje s nižim i višim obrazovanjem. Jednako tako, varijabla koja je označavala razred djeteta za koje dijete roditelj odgovara, također je rekodirana u dvije skupine i to roditelje 5. i 6. razreda te roditelje 7. i 8. razreda. Radi manjka muških ispitanika, t-test na temelju razlike između muških i ženskih ispitanika se nije provodio.

6. Analiza i interpretacija rezultata istraživanja

U ovome dijelu rada prikazat će se rezultati istraživanja te će se pokušati odgovoriti na postavljene istraživačke zadatke. Analiza rezultata provedena je prema postavljenim zadacima istraživanja. Analizu ćemo započeti s naslovom koji detaljno predstavlja sociodemografske karakteristike ispitanika. Nakon toga, reći ćemo nešto o roditeljskoj percepciji učeničkog straha od škole, koju slijede roditeljske strategije pri pomaganju djeci u suočavanju sa strahom od škole. Najzad, predstaviti ćemo rezultate zadovoljstva roditelja sa suradnjom i podrškom od škole. No, ono što je važno naglasiti jest kako ovi rezultati ne generaliziraju već predstavljaju pojedinačnu roditeljsku percepciju o učeničkim strahovima od škole.

6.1. Sociodemografske karakteristike ispitanika

Kao što je već navedeno u metodologiji, u ovom istraživanju sudjelovalo je ukupno 122 ispitanika te se s obzirom na ispitanu populaciju, ne može govoriti o reprezentativnosti uzorka. U istraživanju je dominirala ženska populacija pri čemu uzorak čini 77% (94) žena i 23% (28) muškaraca. Uspoređujući druga provedena istraživanja, ovakva raspodjela uzorka bila je očekivana s obzirom na to da su majke u većoj mjeri sklonije ispuniti anketu i sudjelovati u istraživanju naspram očeva.

U Tablici 1. prikazana je dob ispitanika, točnije roditelja. Možemo vidjeti kako su u najvećoj mjeri u istraživanju sudjelovali roditelji u dobi od 40 do 49 godina (59%) te roditelji u dobi od 30 do 39 godina (25,4%). U nešto manjem broju, sudjelovali su roditelji u dobi od 50 do 59 godina (13,1%) te najzad roditelji od 20 do 29 godina (2,5%).

Tablica 1. Distribucija ispitanika s obzirom na dob

Dob	f	%
20-29 godina	3	2,5%
30-39 godina	31	25,4%
40-49 godina	72	59%
50-59 godina	16	13,1%
Ukupno	122	100%

Uz, spol i dob, u sociodemografskim obilježjima istraživali smo i razinu obrazovanja roditelja. Tablica 2. prikazuje obrazovanje roditelja pri čemu možemo vidjeti kako najveći

postotak roditelja ima srednju školu (48,4%), nakon čega slijede roditelji sa završenim fakultetom (31,1%). Za njima idu roditelji sa završenom višom školom ili stručnim studijem (13,1%) te roditelji sa završenim poslijediplomskim studijem (7,4%). Osnovna škola je, također bila ponuđena kao odgovor, no nitko od ispitanika nije naveo istu kao najvišu razinu obrazovanja.

Tablica 2. Distribucija ispitanika s obzirom na razinu obrazovanja

Razina obrazovanja	f	%
Srednja škola	59	48,4%
Viša škola/ stručni studij	16	13,1%
Fakultet/ Sveučilišni studij	38	31,1%
Poslijediplomski studij	9	7,4%
Ukupno	122	100%

Osim navedenih klasičnih sociodemografskih pitanja, istraživanje je obuhvatilo i karakteristike roditelja specifičnije za istraživanu temu. Jedna od njih je bračni status roditelja, prikazan u Tablici 3, pri čemu je 78,7% (96) ispitanika izjavilo kako su u braku, 10,7% (13) da su razvedeni, 6,6% (8) izjavilo je kako se nalaze u izvanbračnoj zajednici, 2,5% (3) su samohrani roditelji te 1,6% (2) ispitanika nije u braku. Prema tome, vidimo kako prevladava broj ispitanika koji su u braku, što je i očekivano s obzirom da je Hrvatska i dalje pretežito tradicionalna zemlja.

Tablica 3. Distribucija ispitanika s obzirom na bračni status

Bračni status	f	%
Neoženjen/ neudana	2	1,6%
Oženjen/ udana	96	78,7%
U izvanbračnoj zajednici	8	6,6%
Razveden/a	13	10,7%
Samohrani roditelj	3	2,5%
Ukupno	122	100%

Uz, bračni status roditelja, zanimao nas je i broj djece koju ispitivani roditelji imaju, prikazano u Tablici 4. Rezultati su prikazali kako gotovo polovina ispitanika, njih 49,2% (60) ima dvoje djece, a slijede roditelji s jednim djetetom koji čini 28,7% (35) ispitanika. Nadalje, 18,9% (23) ispitanika navodi kako imaju troje djece, dok svega 3,3%(4) ispitanika navodi imanje četvero ili više djece.

Tablica 4. Distribucija ispitanika s obzirom na broj djece

Broj djece	f	%
Jedno dijete	35	28,7%
Dvoje djece	60	49,2%
Troje djece	23	18,9%
Četvero ili više djece	4	3,3%
Ukupno	122	100%

Osim, navedenih sociodemografskih pitanja, bilo nam je važno za potrebe rada pitati roditelje koji razred pohađa dijete za koje izražavaju svoju percepciju u anketi kako bi u ostatku rada mogli analizirati odgovore (Tablica 5). Najviše roditelja odgovaralo je iz perspektive djeteta 8. razreda i to njih 30,3% (37), zatim 5. razreda njih 29,5% (36). Nadalje, 22,1% (27) roditelja odgovaralo je iz perspektive učenika 7. razreda te najzad 18% (22) iz perspektive učenika 6. razreda.

Tablica 5. Distribucija ispitanika prema razredu djeteta za koje je izražavalo percepciju u anketi

Razred djeteta	f	%
5.razred	36	29,5%
6.razred	22	18%
7.razred	27	22,1%
8.razred	37	30,3%
Ukupno	122	100%

6.2. Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole

Kao što smo prethodno naveli, upitnik se sastojao od nekoliko podskala čije su čestice istraživale različite dimenzije roditeljske percepcije straha kod učenika. Upitnik se sastojao od skupa čestica koje su mjerile roditeljsku percepciju straha od ispitivanja, ocjenjivanja i negativne ocjene, straha od određenih predmeta i školskog neuspjeha te straha od nastavnika, vršnjaka i roditeljskih sastanaka. Prema tom redosljedu izložit ćemo i analizirati rezultate istraživanja.

Prvi dio upitnika prikazan je u Tablici 6 te se odnosio na strah od ispitivanja, ocjenjivanja i negativne ocjene. Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole je podijeljena pri čemu se da tvrdnje podijeliti na nekoliko skupina s obzirom na dane odgovore. U prvu skupinu možemo grupirati tvrdnje za koje je većina roditelja izjavila kako se uopće ne odnose na njihovu djecu. Primjerice, tvrdnja koja glasi „Kada moje dijete zna da će sutradan pisati ispit ili usmeno odgovarati primjećujem da se budi tijekom noći“, veliki postotak roditelja točnije, 73% navodi kako se u suštini tvrdnja ne odnosi na njihovo dijete, dok s druge strane svega 15,6% roditelja navodi kako se odnosi na njihovo dijete. Slične rezultate prikazuje i tvrdnja „Primjećujem da se moje dijete zna pravdati nastavniku/ci da je bolesno i moliti ga/ju da ga pusti kući kako bi izbjegao/la usmeno/pismeno ispitivanje“, gdje 72,2% roditelja smatra kako se ona ne odnosi na njihovo dijete, dok 18,1% roditelja smatra da se odnosi na njihovo. Nadovezujući se na prethodno navedenu tvrdnju, čestica „Moje dijete izbjegava odlazak u školu na dane kada je zakazano usmeno/ pismeno ispitivanje“ se jednako kao i prethodne pokazala kao tvrdnja u kojoj roditelji ne prepoznaju svoju djecu. Naime, 68,8% roditelja izjavilo je kako njihovo dijete ne izbjegava školu kada je zakazano ispitivanje, dok je 16,4% roditelja izjavilo suprotno.

Nadalje, možemo izdvojiti tvrdnje (Tablica 6) u kojoj roditelji percipiraju značajnu razinu straha od strane svoje djece. Na tvrdnju „Moje dijete mi se žali da ga tijekom ispitivanja strah sprječava da se dosjeti potrebnih informacija“, grupirajući odgovore odnosi se na moje dijete i u potpunosti se odnosi na moje dijete, čak 30,3% roditelja smatraju da se odnosi, dok 20,5% roditelja smatra da se djelomično odnosi na njihovo dijete. Slično tome, na tvrdnju „Moje dijete se boji usmeno odgovarati gradivo“ 27,3% roditelja smatra da se odnosi na njihovo dijete, 24,6% da se djelomično odnosi na njihovo dijete dok 38,3% smatra kako se ne odnosi na njihovo dijete. Ovi rezultati nam pokazuju kako pojedini roditelji ukazuju na postojanje određene razine anksioznosti kod njihove djece kada je riječ o usmenom ispitivanju. Jednako tako, na tvrdnju „Prije

usmenog/pismenog ispitivanja moje dijete je opušteno“ 42,6% roditelja odgovorilo je kako se to ne odnosi na njihovo dijete, dok je 35,3% roditelja odgovorilo kako se odnosi na njihovo dijete.

Nadalje, više od polovine roditelja (55,7%) smatra da njihova djeca nemaju problema sa strahom kada nastavnik najavi ispitivanje te jednako tako više od polovine roditelja (56,5%) smatra kako njihovo dijete nema problema s ubrzanim lupanjem srca i pojačanim znojenjem kada nastavnik dijeli školske zadaće ili ispite. No, unatoč tome, 28,7% roditelja smatra kako se njihovo dijete boji da će dobiti lošu ocjenu kada nastavnik najavi ispitivanje te nadovezujući se na tvrdnju 18,9% roditelja navodi kako njihovo dijete osjeća ubrzano lupanje srca i pojačano znojenje kada nastavnik dijeli školske zadaće ili ispite. Što se tiče prosječne vrijednosti odgovora (M) u Tablici 6. vidimo kako se ona kreće od 1,86 do 3,29 što u suštini sugerira kako se većina roditelja slaže da se navedeni strahovi u potpunosti ne odnose na njihovu djecu, ali kako postoji nezanemariv dio roditelja koji percipira određene znakove stresa kod svoje djece. Standardna devijacija (SD) kod većine tvrdnji varira između 1,27 i 1,41. Ona mjeri raspršenost odgovora, pri čemu niža SD prikazuje kako su odgovori bliži M, dok viša SD ukazuje na to da roditelji imaju različita mišljenja točnije percepciju o tvrdnji.

Bajramović i sur. (2017) navode određene psihosomatske reakcije koje su povezane sa strahom od ispitivanja kao što su crvenjenje učenika, pojačano znojenje, neispavanost, mučnina, drhtanje ruku, lupanje srca i sl. Iako njihovo istraživanje nije istraživalo iste psihosomatske simptome kao i naše, ipak se rezultati za određene tvrdnje mogu usporediti. Bajramović i sur. (2017) proveli su istraživanje straha od škole učenika iz perspektive nastavnika pri čemu su rezultati prikazali kako nastavnici smatraju da se spomenuti psihosomatski simptomi ne javljaju često kod većine učenika. Ono što su zaključili je kako se ti simptomi, kao i u našem istraživanju javljaju u blagom obliku, no jednako tako u nezanemarivoj količini. Uz to, navedeno istraživanje dotaklo se i teze vezane uz zaboravljanje bitnih informacija prilikom usmenog ispitivanja pri čemu rezultati navode kako 56% nastavnika procjenjuje kako je zaboravljanje bitnih informacija prilikom usmenog ispitivanja često i pretežno prisutno kod učenika, te 20% uvijek i u potpunosti prisutno (Bajramović i sur., 2017).

Rezultate roditeljske percepcije možemo povezati i s rezultatima istraživanja autorice Čoso, koja je ispitivala strah od škole i zadovoljstvo učiteljima nad učenicima 5 i 6 razreda. Njeno istraživanje prikazalo je kako ispitane učenike najviše pogađa loša ocjena i strah od ispitivanja pri čemu mnogi učenici osjećaju simptome kao što su lupanje srca i teško disanje tijekom ispitivanja

(Ćoso,2012). Uspoređujući dobivene rezultate s rezultatima istraživanja autorice Ćoso možemo zaključiti da iako roditelji možda ne prepoznaju u potpunosti stupanj anksioznosti kod svoje djece, rezultati istraživanja prikazuju kako je anksioznost prisutna kod značajnog broja učenika.

Istraživanje Jackson (2010) koje je financirano od strane Vijeća za ekonomska i društvena istraživanja (ESRC), istraživalo je strahove od neuspjeha učenika u srednjim školama. U jednom dijelu prikazanih rezultata autorica se dotakla straha učenika od javnog objavljivanja rezultata ispita od strane nastavnika. Unutar teorije, smatra se da javno izlaganje ocjena može motivirati učenike na dodatan rad i trud prema uspjehu kako nebi bili na dnu razreda. No, ono što su rezultati putem kvalitativne metode istraživanja utvrdili jest kako se učenicima ne sviđa javna objava rezultata jer tako, prema sugovornicima, ispadaju „glupi“ i posramljeni što potencijalno rezultira ismijavanju od strane vršnjaka. Ovaj dio istraživanja možemo povezati s dijelom upitnika koji se odnosi na ispitivanje ubrzanog lupanja srca i pojačanog znojenja od strane učenika kada nastavnik dijeli ispite te željom da što prije vidi svoju ocjenu. Obe dvije tvrdnje opisuju emocionalne i fizičke reakcije učenika koje su povezane s ocjenama pri čemu strah od negativnog ocjenjivanja može izazvati značajnu količinu stresa i osjećaja srama kod učenika, što je u skladu s Jacksonovim rezultatima istraživanja. Jednako tako, provedeno je i nekoliko istraživanja koja su bila fokusirana na stresne događaje u djetetovom životu. Jedno od njih je bilo istraživanje Garton i Pratta, koje je pokazalo kako je više od 50% učenika osnovne i srednje škole, koji su činili uzorak istraživanja, prijavljivali sljedeće situacije kao izvor stresa: težak dan u školi, nekakav tip testiranja znanja ili pisanja ispita, nedovoljno vremena za pisanje domaće zadaće te neslaganje s nastavnikom (Garton, Prattt, 1995).

Tablica 6. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na a strah od ispitivanja, ocjenjivanja i negativne ocjene

	1	2	3	4	5	M	SD
Kada moje dijete zna da će sutradan pisati ispit ili usmeno odgovarati primjećujem da se budi tijekom noći	79 (64,8%)	10 (8,2%)	14 (11,5%)	9 (7,4%)	10 (8,2%)	1,86	1,34
Moje dijete mi se žali da ga tijekom ispitivanja strah sprječava da se dosjeti potrebnih informacija	38 (31,1%)	22 (18%)	25 (20,5%)	22 (18%)	15 (12,3%)	2,62	1,4
Moje dijete se boji usmeno odgovarati gradivo	32 (26,2%)	27 (22,1%)	30 (24,6%)	18 (14,8%)	15 (12,3%)	2,65	1,34
Prije usmenog/ pismenog ispitivanja moje dijete je opušteno	20 (16,4%)	32 (26,2%)	27 (22,1%)	28 (23%)	15 (12,3%)	2,88	1,28
Primjećujem da se moje dijete zna pravdati nastavniku/ci da je bolesno i moliti ga da ga pusti kući kako bi izbjegao/la usmeno/ pismeno ispitivanje	75 (61,5%)	13 (10,7%)	12 (9,8%)	14 (11,5%)	8 (6,6%)	1,91	1,33
Moje dijete izbjegava odlazak u školu na dane kada je zakazano usmeno/ pismeno ispitivanje	73 (59,8%)	11 (9%)	18 (14,8%)	15 (12,3%)	5 (4,1%)	1,92	1,27
Kada nastavnik/ca najavi da će ispitivati, moje dijete se boji da će dobiti lošu ocjenu	36 (29,5%)	32 (26,2%)	19 (15,6%)	18 (14,8%)	17 (13,9%)	2,57	1,41
Kada nastavnik dijeli školske zadaće ili ispite, moje dijete osjeća ubrzano lupanje srca i pojačano znojenje	36 (29,5%)	33 (27%)	30 (24,6%)	8 (6,6%)	15 (12,3%)	2,45	1,31
Kada moje dijete zna da će sutradan nastavnik donijeti ocjene, on/a jedva čeka vidjeti svoju ocjenu	17 (13,9%)	14 (11,5%)	39 (32%)	21 (17,2%)	31 (25,4%)	3,29	1,34

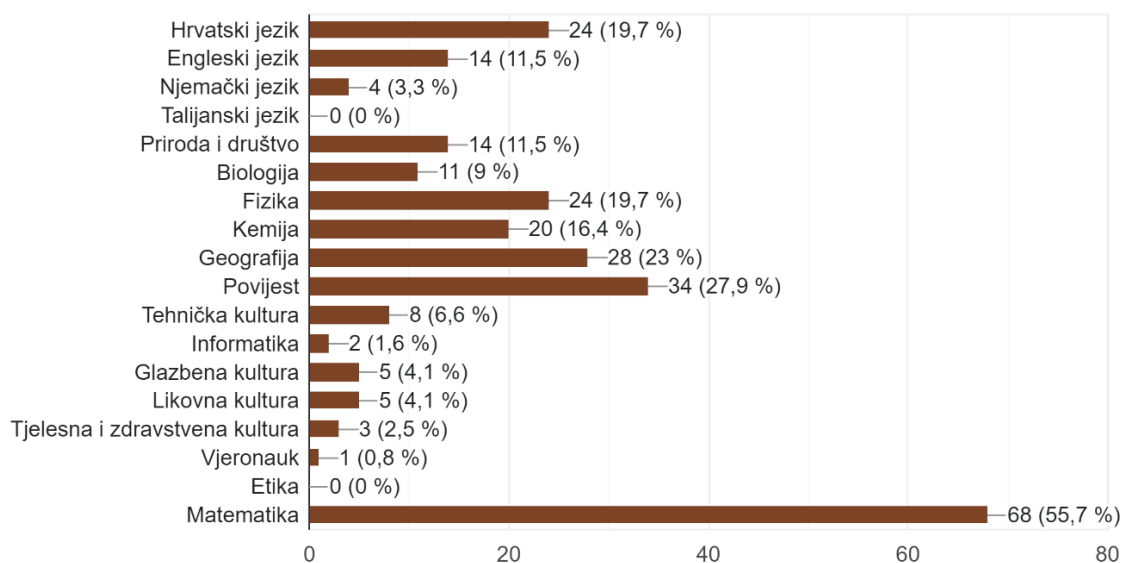
Sljedeća skupina pitanja ispitivala je roditeljsku percepciju straha od određenih predmeta i školskog neuspjeha. Roditeljima je na pitanje „Kojih predmeta se Vaše dijete najviše boji“ bio omogućen višestruk odabir odgovora, gdje su od ponuđenih 18 predmeta mogli odabirati jedan ili više predmeta za koje smatraju da se njihovo dijete boji. Iz Slike 1. vidno je kako matematika predstavlja daleko najstrašniji predmet za učenike, gdje je se prema percepciji roditelja čak 55,7% djece boji. Ovaj postotak može se povezati s težinom predmeta, kompleksnosti gradiva ili čak straha od nastavnika. Matematiku, prema odgovorima roditelja, slijedi povijest, koja također

izaziva značajan strah kod djece. Nadalje, 27,9% roditelja označilo je povijest kao predmet za kojeg smatraju da se njihovo dijete boji. Razlog straha od povijesti može se povezati s količinom gradiva točnije zahtjevom za memoriranje većih količina informacija što pojedinim učenicima može izazivati određenu dozu stresa. Hrvatski jezik i fizika, podjednako su percipirani od strane roditelja, pri čemu 19,7% roditelja smatra kako se njihovo dijete boji spomenutih predmeta. Jednako tako, u skupini predmeta s većim postotkom nalaze se i geografija gdje 23% roditelja percipira strah i kemija gdje 16,4% roditelja ističe prepoznavanje straha od tog predmeta. Ostali predmeti, izazivaju manju razinu straha prema roditeljima, dok predmeti kao što su talijanski jezik i etika nitko od roditelja nije naveo kao strah kod svog djeteta. Prema tome, matematika i povijest se mogu istaknuti kao predmeti koje su roditelji najviše istaknuli da se njihova djeca boje. Ovi rezultati mogu ukazati na potrebu za daljnje rješavanje problema, davanje podrške učenicima te promjene u načinu poučavanja ili ocjenjivanja kako bi se smanjio strah kod učenika.

Kada se govori o strahu učenika prema određenom predmetu, mora se istaknuti kako učenici najčešće ne gaje strah prema samom predmetu, već prema nastavniku i metodama koje on/a koristi. To je dokazalo i istraživanje Ćoso koja je upitala učenike kojeg predmeta se najviše boje pri čemu je polovica učenika odgovorilo kako se ne boji, dok je s druge strane, trećina učenika izjavilo kako se boji hrvatskog jezika. Ćoso je pri tome provela dublju analizu podataka gdje je došla do zaključka kako većini učenika koji su navodili hrvatski jezik kao predmet kojeg se boje, predaje isti nastavnik (Ćoso 2012).

Kojih predmeta se Vaše dijete najviše boji?

122 odgovora

Slika 1. Roditeljska percepcija straha od određenih predmeta

Percepciju straha od školskog neuspjeha ispitivale su četiri tvrdnje unutar upitnika (Tablica 7). Na tvrdnju koja je ispitivala roditeljsku percepciju učeničkog straha od ponavljanja razreda rezultati su prikazali kako velika većina roditelja (84,4%) smatra kako se njihovo dijete ne boji da će ponavljati razred, dok je samo 3.3% roditelja bilo u potpunosti sigurno da je njihovo dijete strah ponavljanja razreda. Tvrdnja „Koliko često smatrate da je vaše dijete strah da neće ostvariti željeni prosjek na kraju školske godine“ nam prikazuje različite roditeljske percepcije. Naime, 41% roditelja smatra kako se to ne odnosi na njihovo dijete, 36,9% smatra kako se djelomično odnosi, dok 22,1% smatra kako se odnosi na njihovo dijete. Prema tome, možemo vidjeti kako postoje različite percepcije u odgovorima roditelja i načinu na koje oni percipiraju koliko je njihovo dijete zabrinuto zbog potencijalnog neostvarivanja željenog prosjeka. I sljedeća tvrdnja koja glasi „Koliko često se vaše dijete boji da njegov rad i trud tijekom školske godine neće biti dovoljni da ostvari svoj cilj“ prikazuje podijeljene roditeljske stavove. Najveći postotak roditelja točnije 47% smatra kako se navedena tvrdnja ne odnosi na njihovo dijete, 29,5% roditelja smatra da se djelomično odnosi, dok 22,9% roditelja smatra kako se tvrdnja odnosi na njegovo dijete. Sa

školskim uspjehom i ostvarivanjem zadanih ciljeva povezan je i plan učenja što smo ispitali putem tvrdnje „Koliko često vam se čini da se vaše dijete drži plana učenja kako bi ostvario svoje ciljeve“ pri čemu su roditelji prepoznali trud svoje djece gdje 41% roditelja navodi kako se tvrdnja odnosi na njihovo dijete, 27,9% roditelja navodi kako se djelomično odnosi te 31,2% roditelja navodi kako se tvrdnja ne odnosi na njihovo dijete. Što se tiče M i SD, možemo zaključiti kako većina roditelja ne percipira strah kod svoje djece kada se radi o ponavljanju razreda što vidimo iz niske M= 1,49 i male SD=1,06. Što se tiče straha od neostvarivanja željenog prosjeka i zacrtanih ciljeva M iznose 2,65 i M=2,62 što ukazuje na to da pojedini roditelji ipak primjećuju ovu brigu kod svoje djece. Jednako tako, povećana SD kod tvrdnje vezane uz držanje plana učenja kod djece, ukazuje na to da neki roditelji percipiraju isto kao stres kod djece, dok pojedini roditelji ne percipiraju na taj način.

Istraživanje Čoso (2012), također se dotaknulo i straha učenika od neuspjeha, gdje prikazuje kako je od ispitanih 148 učenika njih 19,6% navodi strah od neuspjeha kao čest ili uvijek prisutan strah vezan za školu. Rezultati našeg istraživanja pokazali su kako roditelji ne smatraju da je njihovu djecu strah ponavljanja razreda, ali primjećuju zabrinutost u neostvarivanju željenog prosjeka (22,1%) i straha da njihov trud neće biti dovoljan za postizanje ciljeva (22,9%).

Tablica 7. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na strah od školskog neuspjeha

	1	2	3	4	5	M	SD
Koliko često vam se čini da se vaše dijete boji da će morati ponavljati razred	96 (78,7%)	7 (5,7%)	8 (6,6%)	7 (5,7%)	4 (3,3%)	1,49	1,06
Koliko često smatrate da je vaše dijete strah da neće ostvariti željeni prosjek na kraju školske godine	30 (24,6%)	20 (16,4%)	45 (36,9%)	17 (13,9%)	10 (8,2%)	2,65	1,26
Koliko često se vaše dijete boji da njegov rad i trud tijekom školske godine neće biti dovoljni da ostvari svoj cilj	28 (23%)	30 (24,6%)	36 (29,5%)	16 (13,1%)	12 (9,8%)	2,62	1,25
Koliko često vam se čini da se vaše dijete drži plana učenja kako bi time ostvario svoje ciljeve	19 (15,6%)	19 (15,6%)	34 (27,9%)	25 (20,5%)	25 (20,5%)	3,14	1,34

Nadalje, sljedeća skupina tvrdnji (Tablica 8) odnosi se na roditeljsku percepciju učeničkog straha od nastavnika, vršnjaka i roditeljskih sastanaka. Na tvrdnju „Moje dijete mi se žali da mu srce počne ubrzano kucati kada nastavnik/ca hoda razredom dok pišemo ispit“ većina roditelja

(73%) smatra kako se tvrdnja ne odnosi na njihovo dijete. Zanimalo nas je i što roditelji misle boji li se njihovo dijete postavljati pitanja nastavniku te je li ga strah od postavljenih pitanja od strane nastavnika. Tako 55,8% roditelja smatra da se njihovo dijete ne boji postaviti pitanje nastavniku, te jednako tako 49,2% roditelja smatra kako njihovo dijete nije strah kada zna da će ga nastavnik nešto pitati. No, unatoč tomu, postotci, kao i SD ukazuju da iako većina roditelja ne prepoznaje ove dvije situacije kao problem koji izaziva strah kod njihove djece, isto tako manji dio roditelja uočava strahove. Dakle, 30,4% roditelja izjavilo je kako se tvrdnja koja se odnosi na strah od postavljanja pitanja nastavnika odnosi na njihovo dijete, te 29,5% roditelja percipira strah djeteta u situacijama kada dijete zna da će ga nastavnik nešto pitati.

Sljedeći skup tvrdnji odnosi se na strahove djece koji su povezani s reakcijama drugih na njihove školske uspjehe. Na tvrdnju „Moje dijete se boji da će ga nastavnik kritizirati pred cijelim razredom“ 42,6% roditelja smatra kako se ona ne odnosi na njihovo dijete, dok 36,9% roditelja smatra da se odnosi. Slično tome, tvrdnja koja se odnosi na strah od odgovaranja radi mogućeg ruganja od strane vršnjaka, 50,8% roditelja percipira kako se ono ne odnosi na njihovo dijete, dok 38,6% roditelja smatra kako se odnosi. Zabrinutost oko ocijene kod učenika, percipira 28,7% roditelja, dok 54,1% roditelja smatra kako njihova djeca nisu zabrinuta za mišljenje vršnjaka ako dobiju lošu ocjenu. Uz to bitno je dotaknuti se i roditeljskih sastanaka, koji nekoj djeci pobuđuju osjećaj straha i anksioznosti. No, ovo istraživanje pokazalo je kako na uzorku od 122 roditelja jako mala količina roditelja izrazila kako primjećuju znakove straha kod njihove djece prilikom odlaska na roditeljski sastanak. Prema tome, 85,3% roditelja izjavilo je kako ne primjećuju nikakve znakove straha prije odlaska na iste. Ono što prosječne vrijednosti nalažu jest kako se roditelji u većini ne slažu s navedenim tvrdnjama koje se odnose na strah njihove djece gdje prosječna vrijednost varira od 1,58 do 2,88. No, unatoč tome, to ne isključuje situaciju da podatci prikazuju kako pojedini roditelji, ipak percipiraju određenu dozu straha ili stresa u pojedinim školskim situacijama. S druge strane, standardna devijacija varira između 1,07 do 1,59. Tvrdnja koja obuhvaća najmanju SD sugerira postojanje manje podijeljenih odgovora te kako su isti u većini ujednačeni. Tvrdnja koje imaju viši SD, kao što su 4 i 5 tvrdnja, ukazuju na veću varijabilnost u odgovorima što pokazuje kako postoji značajan broj roditelja koji ili primjećuju ili ne primjećuju navedene strahove.

Bajramović i sur. (2017) navode pojam „socijalna devalvacija“ kojeg opisuju kao sastavni dio straha kod učenika od ocjenjivanja koji se najčešće pojavljuje kao strah učenika od neke vrste

„provale“ pred razredom što bi rezultiralo ismijavanjem od strane vršnjaka. Rezultati navedenog istraživanja prikazuju kako nastavnici percipiraju da je učenike više strah osramotiti se pred razredom nego li dobiti lošu ocjenu što se može povezati i s našim rezultatima (Bajramović i sur., 2017).

Tablica 8. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na strah od nastavnika, vršnjaka i roditeljskih sastanaka

	1	2	3	4	5	M	SD
Moje dijete mi se žali da mu srce počne ubrzano kucati kada nastavnik/ca hoda razredom dok pišemo ispit	64 (52,5%)	25 (20,5%)	14 (11,5%)	9 (7,4%)	10 (8,2%)	1,98	1,29
Moje dijete se boji postavljati pitanja nastavniku tijekom sata	40 (32,8%)	28 (23%)	17 (13,9%)	14 (11,5%)	23 (18,9%)	2,61	1,51
Moje dijete osjeća strah kada zna da će ga nastavnik nešto pitati	32 (26,2%)	28 (23%)	26 (21,3%)	14 (11,5%)	22 (18%)	2,72	1,43
Moje dijete se boji da će ga nastavnik kritizirati pred cijelim razredom	35 (28,7%)	17 (13,9%)	25 (20,5%)	18 (14,8%)	27 (22,1%)	2,88	1,52
Moje dijete osjeća strah kada treba odgovarati pred cijelim razredom jer misli da će mu se vršnjaci rugati	40 (32,8%)	22 (18%)	13 (10,7%)	19 (15,6%)	28 (23%)	2,78	1,59
Moje dijete je zabrinuto za mišljenje vršnjaka ako dobije lošu ocjenu	37 (30,3%)	29 (23,8%)	21 (17,2%)	14 (11,5%)	21 (17,2%)	2,61	1,46
Prilikom odlaska na roditeljski sastanak primjećujem da se moje dijete boji i pokazuje znakove tjeskobe (npr. povlačenje, nervoza)	85 (69,7%)	19 (15,6%)	6 (4,9%)	8 (6,6%)	4 (3,3%)	1,58	1,07

Zaključno, osvrćući se na postavljenu hipotezu koja glasi „Roditelji u velikoj mjeri ne percipiraju učenički strah od škole“ na temelju rezultata možemo potvrditi postavljenu hipotezu. Rezultati su pokazali manji postotak roditelja koji percipira postojanje straha od škole kod djece što su ujedno i očekivani rezultati jer je strah od škole individualizirana pojava.

6.3. Roditeljske strategije prilikom pomaganja djeci u suočavanju sa strahom od škole

Kao što smo mogli vidjeti u teorijskom dijelu rada, roditelji imaju veliku važnost i utjecaj u djetetovom životu. Stoga, zanimalo nas je kakve to strategije roditelji koriste pri pomaganju

svojoj djeci u suočavanju sa strahom od škole. Taj aspekt mjerili smo putem četiri tvrdnje (Tablica 9) koje se odnose na razgovor o djetetovim osjećajima prema školi, poticanje izražavanja strahova vezanih uz školu, pomaganje oko domaćih zadaća te najzad redovitost odlazaka na roditeljske sastanke.

S tvrdnjom „Često razgovaram sa svojim djetetom o njegovim osjećajima prema školi“ složilo se 83,6% roditelja, dok je svega 4,1% navelo kako se ne slaže s tvrdnjom. Ti rezultati nam prikazuju visoki stupanj uključenosti roditelja. Niska standardna devijacija koja iznosi 0,86, također prikazuje dosljednost roditelja u praksi razgovora sa svojim djetetom. Slične rezultate roditelji su dali i na tvrdnju „Potičem svoje dijete da izrazi svoje strahove i zabrinutost u vezi sa školom“ gdje se 87,7% roditelja složilo s tvrdnjom, a 2,4% roditelja nije. Visoka prosječna ocjena od 4,45 i niska standardna devijacija od 0,8 ukazuju na to da roditelji u praksi većinski potiču svoje dijete na izražavanje strahova. U kombinaciji s gornjom tvrdnjom, možemo navesti kako je ovo izrazito pozitivan znak roditeljske podrške. Nadalje, nešto manji postotak slaganja roditelja prikazuje tvrdnja koja je istraživala roditeljsko pomaganje oko školskih zadaća. S njom se 55,7% roditelja složilo, 26,2% roditelja izjavilo je kako ne zna i time ostalo neutralno, dok je 18,1% izjavilo kako se ne slaže s tvrdnjom te svom djetetu ne pomaže oko domaćih zadaća. S obzirom na to da ne znamo dali dijete za koje je roditelj odgovaralo ima problema s domaćim zadaćama ili nema, u suštini ne možemo dati konkretan zaključak. Djeca roditelja koji se ne slažu s tvrdnjom ili je odabralo odgovor „ne znam“ možda jednostavno nemaju problema oko zadaća pri čemu odgovori roditelja ne moraju nužno biti negativno analizirani. No, zato i dalje visoki postotak roditelja od 82,8% navodi kako redovito posjećuje roditeljske sastanke, dok je samo 4,1% izjavilo kako ih ne posjećuje redovito. Prema tome, možemo zaključiti kako visoki postotci slaganja uz visoki M ukazuju na to kako su roditelji aktivno uključeni u život djece, prema istraživanim tvrdnjama te kako aktivno sudjeluju u ispitanim strategijama koje osiguravaju podršku djetetu uz probleme vezane uz strah od škole.

Tablica 9. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na roditeljske strategije prilikom rješavanja problema vezanim uz dječji strah od škole

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Ne znam	Slažem se	U potpunosti se slažem	M	SD
Često razgovaram sa svojim djetetom o njegovim osjećajima prema školi	1 (0,8%)	4 (3,3%)	15 (12,3%)	43 (35,2%)	59 (48,4%)	4,27	0,86
Potičem svoje dijete da izrazi svoje strahove i zabrinutosti u vezi sa školom	1 (0,8%)	2 (1,6%)	12 (9,8%)	33 (27%)	74 (60,7%)	4,45	0,80
Pomažem svojem djetetu oko domaćih zadaća kako bih mu smanjio/la stres	14 (11,5%)	8 (6,6%)	32 (26,2%)	25 (20,5%)	43 (35,2%)	3,61	1,33
Redovito posjećujem roditeljske sastanke kako bih pratio/la napredak i probleme mog djeteta u školi	4 (3,3%)	1 (0,8%)	16 (13,1%)	23 (18,9%)	78 (63,9%)	4,39	0,97

S obzirom na dobivene deskriptivne rezultate, zanimalo nas je i ima li visina obrazovanja roditelja veze sa strategijama koje roditelji koriste pri rješavanju problema vezanim uz dječji strah od škole. Roditeljima je bilo omogućeno odabrati različite stupnjeve obrazovanja, pri čemu smo ih mi, za potrebe provođenja t-testa rekodirali u dvije grupe. Prema tome, grupa 2 odnosila se na više obrazovane roditelje, dok se grupa 1 odnosila na niže obrazovane. Iz Tablice 10 možemo iščitati kako je prosjek više obrazovanih iznosio 4,09, dok je prosjek niže obrazovanih roditelja iznosio 4,24. Pretpostavilo bi se kako postoji razlika između više i niže obrazovanih roditelja u korištenju strategija, pri čemu bi se pretpostavilo kako ih više obrazovani roditelji koriste u većoj mjeri, no ovi rezultati nalažu kako roditelji s nižim obrazovanjem koriste nešto više spomenute strategije. No, iako nam prosječna vrijednost nalaže kako postoji mala razlika u korištenju strategija s obzirom na obrazovanje ipak p , koji iznosi 0,29 nam ukazuje kako ne postoji statistički značajna razlika između roditelja koji su više i niže obrazovani s obzirom na strategije koje koriste pri rješavanju problema vezanih uz dječji strah od škole.

Tablica 10. T-test procjene korištenja strategija s obzirom na visinu obrazovanja

	T-tests; Grouping: VisinaObrazovanja (Sheet1 in Roditeljska_percepcija_odgovori stat)										
	Group 1					Group 2					
	M 2	M 1	t- vrijednost	df	p	N 2	N 1	SD 2	SD 1	F-omjer varijance	P varijanca
Prosjek strategija	4,09	4,24	-1,05	120	0,29	47	75	0,82	0,72	1,31	0,28

No, unatoč tome što se t-test prosjeka tvrdnji koje su se odnosile na strategije koje roditelji koriste pri rješavanju problema vezanih uz dječji strah od škole, nije prikazao statistički značajnim u Tablici 11. prikazana je tvrdnja „Često razgovaram sa svojim djetetom o njegovim osjećajima prema školi“ koja se pokazala kao jedina sa statistički značajnom razlikom. Prosjek više obrazovanih roditelja iznosi 4,02, dok prosjek niže obrazovanih iznosi 4,42, a t- vrijednost -2,58. Uz to, s obzirom i na p koji iznosi 0,01 možemo zaključiti kako postoji statistički značajna razlika ($p < 0,05$) između više i niže obrazovanih roditelja pri čemu niže obrazovani roditelji češće razgovaraju sa svojim djetetom o njihovim osjećajima prema školi u odnosu na više obrazovane roditelje.

Tablica 11. T-test tvrdnje s obzirom na visinu obrazovanja roditelja

	T-tests; Grouping: VisinaObrazovanja (Sheet1 in Roditeljska_percepcija_odgovori stat)										
	Group 1: 2					Group 2: 1					
	M 2	M 1	t- vrijednost	df	p	N 2	N 1	SD 2	SD 1	F-omjer varijance	P varijanca
Često razgovaram sa svojim djetetom o njegovim osjećajima prema školi	4,02	4,42	-2,58	120	0,01	47	75	0,92	0,79	1,35	0,24

Uz gore provedeni t-test, također nas je zanimalo i postoji li statistički značajna razlika između korištenja strategija prilikom rješavanja problema vezanih uz strah škole s obzirom na razred djeteta. S obzirom da je istraživanje provedeno na roditeljima predmetne nastave, bilo im je omogućeno odabrati razred od 5. do 8. r. osnovne škole. Za provođenje t-testa potrebno je bilo kategorizirati roditelje, pri čemu smo grupirali roditelje 5. i 6. te roditelje 7. i 8. razreda. Prema

tome, grupa 2 odnosila se na roditelje 7. i 8. razreda, dok se grupa 1 odnosila na roditelje 5. i 6. razreda osnovne škole. Iz Tablice 12 vidljivo je kako prosjek roditelja čija djeca pohađaju 7. i 8. razred iznosi 4,12, dok prosjek roditelja djece 5. i 6. razreda iznosi 4,24, dok p iznosi 0,41 ($p > 0,05$). Time rečeno ne postoji statistički značajna razlika nad ispitanim roditeljima u korištenju strategija pri rješavanju problema straha od škole s obzirom na kategorije ispitanika. Zaključno, hipotezu „Ne postoji statistički značajna razlika u strategijama pomaganja roditelja djeci s obzirom na visinu obrazovanja i razred koji dijete pohađa“ djelomično potvrđujemo. Većina rezultata pokazuje ne postojanje statistički značajne razlike, osim tvrdnje „razgovora o osjećajima prema školi“ što pokazuje značajnu razliku. Prema tome, postavljena hipoteza ne može biti u potpunosti potvrđena.

Tablica 12. T-test procjene korištenja strategija s obzirom na razred djeteta

	T-tests; Grouping: rek. razred (Sheet1 in Roditeljska_percepcija_odgovori stat)										
	Group 1		Group 2		df	p	N 2	N 1	SD 2	SD 1	F-omjer varijance
M 2	M 1	t-vrijednost									
Prosjek strategija	4,12	4,24	-0,81	120	0,41	64	58	0,73	0,8	1,19	0,48

6.4. Zadovoljstvo roditelja sa suradnjom i podrškom od škole

Ovo istraživanje, također je pokušalo istražiti i zadovoljstvo roditelja sa suradnjom i podrškom od škole, gdje se kao zadatak istraživanja postavio „ispitati u kojoj mjeri su roditelji zadovoljni sa suradnjom i podrškom škole koju dijete pohađa“. Na zadani istraživački zadatak pokušat ćemo dati odgovor putem četiri tvrdnje postavljene roditeljima koje se dotiču informiranosti o znakovima straha od škole, osjećaja podržanosti i otvorenosti od strane škole te provođenja inicijativa i programa na temu straha od škole.

Na tvrdnju „Smatram da sam informiran/a o znakovima učeničkog straha od škole“ 54,9% roditelja odgovorilo je kako se ne slaže s tvrdnjom, dok je 25,4% navelo kako se slaže. Ovi rezultati nas dovode do zaključka kako većina roditelja nije dovoljno informirana o znakovima učeničkog straha od škole, što ukazuje na daljnju potrebu za boljim i učinkovitijim informiranjem roditelja od strane škole. Roditelje se pitalo i o osjećaju podržanosti od strane škole pri čemu je velika većina roditelja i to 63,1% izjavilo kako se ne osjeća podržanim, dok je svega 15,6% navelo

suprotno. Prema našim rezultatima, poražavajući broj roditelja se ne osjeća podržanim od škole u rješavanju problema vezanih uz strah učenika, što jednako kao i kod problema informiranosti o istim ukazuje na potrebu za poboljšanjem podrške i komunikacije između škole i roditelja. Tvrdnja koje se odnosi na otvorenost škole u rješavanju problema vezanih uz učenički strah od škole slijede slični rezultati kao i u prethodnoj tvrdnji. Nadalje, 59,8% roditelja izjavljuje kako škola koju njihovo dijete pohađa nije otvorena za rješavanje problema, dok 15,6% smatra da jest. Osim toga, zanimalo nas je organiziraju li škole, koju pohađaju djeca ispitanika, redovito inicijative i programe vezane uz strah učenika od škole. Tako se 82,8% roditelja nije složilo s tvrdnjom čime iskazuju kako škola koju njihovo dijete pohađa redovito ne organizira spomenute inicijative i programe, dok 6,6% roditelja navodi kako škola to organizira. Za ovu tvrdnju roditelji su iskazali najveće nezadovoljstvo pri čemu možemo ukazati na potrebu za razvitak takvih programa u školama. Prosječna vrijednost varira između 1,59 i 2,44. Navedene četiri tvrdnje imaju prosječne ocjene srednje vrijednosti što ukazuje na nezadovoljstvo roditelja. Standardna devijacija varira od 1,02 do 1,44 što ukazuje kako postoji raznolikost u iskustvima pa tako i odgovorima roditelja. Neki roditelji su nezadovoljniji od drugih što objašnjava ovu varijabilnost. Prema tome, možemo zaključiti kako u prosjeku, roditelji smatraju da škola nije dovoljno informativna kada je riječ o znakovima vezanim uz učenički strah od škole. Jednako tako, rezultati prikazuju kako se roditelji ne osjećaju podržanim od strane škole u vezi s učeničkim strahom od škole, niti ju smatraju proaktivnom u rješavanju problema i organiziranju aktivnosti za edukaciju. Shodno time, možemo zaključiti te ujedno i ukazati na važnost komunikacije i pokretanja inicijative od strane škole vezanih uz učeničke probleme kako bi se na taj način radilo na sprječavanju i rješavanju istih te jednako tako na gradnji suradničkog odnosa između škole i roditelja.

Dobivene rezultate zadovoljstva prema školi, možemo usporediti i s drugim istraživanjima. Istraživanje zadovoljstva obitelji školom nad 349 roditelja učenika 6.-8. razreda osnovne škole pokazalo je kako 80,51% roditelja u potpunosti ili uglavnom zadovoljno sa školom, njih 14,33% je bilo neodlučno te svega 5,16% nezadovoljno (Jurić, 1995). Zanimljivo je usporediti dobivene rezultate s našim, s obzirom da se oni nalaze na drugoj krajnosti. Iako nije istraživano u ovom radu, nezadovoljstvo naših ispitanika možemo pripisati nedostatku komunikacije, neostvarivanju očekivanja od strane škole, nerazumijevanju, nedostatku fleksibilnosti i sl.

Tablica 13. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na suradnju i podršku od strane škole

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Ne znam	Slažem se	U potpunosti se slažem	M	SD
Smatram da sam informiran/a o znakovima učeničkog straha od škole	48 (39,3%)	19 (15,6%)	24 (19,7%)	15 (12,3%)	16 (13,1%)	2,44	1,44
Osjećam se podržano od strane škole u rješavanju problema vezanih za učenički strah od škole	51 (41,8%)	26 (21,3%)	26 (21,3%)	5 (4,1%)	14 (11,5%)	2,22	1,33
Škola koju moje dijete pohađa je otvorena za rješavanje problema vezanih uz učenički strah od škole	47 (38,5%)	26 (21,3%)	32 (26,2%)	7 (26,2%)	10 (8,2%)	2,23	1,25
Škola koju moje dijete pohađa redovito organizira inicijative i programe vezane uz učenički strah od škole	83 (68%)	18 (14,8%)	13 (10,7%)	4 (3,3%)	4 (3,3%)	1,59	1,02

Osim, deskriptivnih podataka istraživanih čestica koje se odnose na suradnju i podršku od strane škole, također smo proveli i t-test kojim se mjerila statistički značajna razlika između prosječnog zadovoljstva roditelja sa suradnjom i podrškom u odnosu na visinu obrazovanja roditelja (Tablica 14). Kao što smo u prethodnom poglavlju naveli, roditelje smo podijelili u dvije grupe točnije niže obrazovane (Grupa 1) i više obrazovane (Grupa 2). Iz Tablice 14 možemo iščitati kako prosječno zadovoljstvo više obrazovanih roditelja iznosi 2,29, dok s druge strane prosječno zadovoljstvo niže obrazovanih iznosi 2,01. Prema tome, postoji jako niska razlika u zadovoljstvu roditelja s obzirom na visinu obrazovanja, no p koji iznosi 0,14 pokazuje kako razlika ipak nije statistički značajna ($p > 0,05$). Time možemo zaključiti kako rezultati istraživanog uzorka ne pokazuju povezanost između visine obrazovanja roditelja i njihovog zadovoljstva sa suradnjom i podrškom od škole. S obzirom na nisku razinu zadovoljstva roditelja sa suradnjom i podrškom, ovi rezultati su bili i očekivani.

Tablica 14. T-test procjene zadovoljstva s obzirom na visinu obrazovanja

	T-tests; Grouping: VisinaObrazovanja (Sheet1 in Roditeljska_percepcija_odgovori stat)										
	Group 1					Group 2					
	M 2	M 1	t- vrijednost	df	p	N 2	N 1	SD 2	SD 1	F-omjer varijance	P varijanca
Prosječno zadovoljstvo	2,29	2,01	1,45	120	0,14	47	75	1,07	0,98	1,18	0,51

Proveli smo i t-test kojim smo pokušali utvrditi postoji li statistički značajna razlika između tvrdnji koje se odnose na zadovoljstvo roditelja sa suradnjom i podrškom s obzirom na razred koje dijete pohađa (Tablica 15). Kao što smo u prethodnom naslovu objasnili, grupa 2 se odnosi na roditelje 7. i 8. razreda, dok se grupa 1 odnosi na roditelje 5. i 6. razreda. Prosječna vrijednost za roditelje djece 7. i 8. razreda iznosi 2,01, dok za roditelje djece 5. i 6. razreda iznosi 2,24. S obzirom na t- vrijednost koja iznosi -1,21 i p od 0,22 možemo zaključiti kako nema statistički značajne razlike ($p > 0,05$). Stoga nam rezultati prikazuju kako prema ispitanim roditeljima ne možemo utvrditi razliku u zadovoljstvu sa suradnjom i podrškom sa školom s obzirom na ispitivane kategorije roditelja. Zaključno, hipotezu „Ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu roditelja sa suradnjom i podrškom od škole s obzirom na visinu obrazovanja i razred koje dijete pohađa“ potvrđujemo jer prema provedenim testovima i dobivenim rezultatima nije utvrđena statistički značajna razlika u zadovoljstvu sa suradnjom i podrškom od škole s obzirom na visinu obrazovanja i razred koje dijete pohađa.

Tablica 15. T-test procjene zadovoljstva s obzirom na razred djeteta

	T-tests; Grouping: rek. razred (Sheet1 in Roditeljska_percepcija_odgovori stat)										
	Group 1					Group 2					
	M 2	M 1	t- vrijednost	df	p	N 2	N 1	SD 2	SD 1	F-omjer varijance	P varijanca
Prosječno zadovoljstvo	2,01	2,24	-1,21	120	0,22	64	58	1,04	0,99	1,12	0,65

7. Zaključak

Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole predstavlja ključnu ulogu u razumijevanju i podršci koju djeca mogu dobivati od strane roditelja za vrijeme svog obrazovanja. Ovim istraživanjem pokušalo se vidjeti na koji način roditelji percipiraju učenički strah od škole. U teorijskom dijelu rada istaknuli smo bitne aspekte vezane uz strah od škole kao što su strah od ispitivanja i ocjenjivanja, nastavnika, predmeta, vršnjaka i roditeljskih sastanaka. Jednako tako ukazali smo i na važnost uloge roditelja te prikazali koliko veliki utjecaj njihovo ponašanje i djelovanje ima na samo dijete. Na samom kraju teorijskog rada, dotaknuli smo se suradnje i partnerstva škole obitelji pri čemu se škola ističe kao nezaobilazan čimbenik u razvoju i obrazovanju djeteta.

U sklopu ovog rada, postavljena su četiri istraživačka zadatka, a prvi zadatak odnosio se na sociodemografske karakteristike ispitanika. Drugi istraživački zadatak na koji ćemo se osvrnuti odnosio se na roditeljsku percepciju straha kod učenika od usmenog i pismenog ispitivanja, ocjenjivanja, određenih predmeta, nastavnika, roditeljskih sastanaka i vršnjaka. Rezultati istraživanja prikazali su kako većina roditelja ne vidi značajnu količinu straha kod svoje djece. Među odgovorima se može izdvojiti manji dio roditelja koji naglašava kako primjećuje određeni nivo anksioznosti, no isti se ne javlja u velikom udjelu. Strah od ocjenjivanja, također nije uvelike prepoznat prema roditeljskoj percepciji, dok primjerice neki roditelji uočavaju stres i zabrinutost kod svoje djece kada je riječ o neuspjehu. Što se tiče straha od određenih predmeta, roditelji su u najvećoj mjeri navodili matematiku i povijest kao predmete za koje smatraju da izazivaju najviše straha kod njihove djece. Slično kao i kod straha od usmenog i pismenog ispitivanja i ocjenjivanja, kada je riječ o strahu djece od nastavnika, roditeljskih sastanaka i vršnjaka, taj strah nije prepoznat od strane roditelja, iako postoji u manjim postocima.

Sljedeći istraživački zadatak u ovom radu bio je utvrditi koje strategije roditelji koriste kada pomažu svojoj djeci u suočavanju sa strahom od škole. Rezultati su pokazali značajnu roditeljsku uključenost u pružanje podrške svojoj djeci na temelju ispitivanih tvrdnji. Velika većina roditelja razgovara sa svojom djecom o njihovim osjećajima prema školi te ih potiče na izražavanje istih. Jednako tako, više od polovine roditelja pomaže svojoj djeci u rješavanju domaćih zadataka te velika većina redovito posjećuje roditeljske sastanke kako bi bili u toku s napretkom i školskim

zbivanjima njihovog djeteta. Provedeni t-testovi prosjeka suradnje s obzirom na visinu obrazovanja i razreda kojeg dijete pohađa nisu se pokazali statistički značajnima.

Zadnjim istraživačkim zadatkom pokušalo se ispitati u kojoj mjeri su roditelji zadovoljni sa suradnjom i podrškom škole koju dijete pohađa. Rezultati istraživanja prikazali su visoku razinu nezadovoljstva roditelja sa suradnjom i podrškom od strane škole. Iako više od polovice roditelja smatra kako su informirani o znakovima učeničkog straha od škole, velika većina roditelja se ne osjeća podržanima od strane škole koju njihovo dijete pohađa te jednako tako ne vide otvorenost za rješavanje problema koji su vezani uz strah od škole od strane iste. Uz to, zabrinjavajući postotak roditelja navodi kako njihova škola ne organizira inicijative i programe vezane uz strah od škole. Uz to, proveli su se i t-testovi kojim se pokušalo povezati zadovoljstvo roditelja s obzirom na visinu obrazovanja i razred djeteta, no analiza nije prikazala statistički značajnu razliku.

Osim, sažetih zaključaka, bitno je istaknuti i ograničenja ovog rada koje bi se trebalo uzeti u obzir. Roditelji, koji su ujedno bili ispitanici istraživanja, mogu imati ograničeno znanje o tome što se zapravo događa u učionicama i glavama njihove djece. Njihova iskustva su u krajnjoj liniji dobivena kroz interakciju s djecom i nastavnicima putem kojih dobivaju sliku situacije. Ovdje ne možemo ukloniti mogućnost pristranosti samih roditelja, jer ukoliko su informacije kojim roditelji barataju prikupljene samo od njihove djece, one itekako mogu biti pristrane radi bliskog odnosa s djetetom. Kao još jedno ograničenje ovog istraživanja može se navesti puno veća zastupljenost ženskih ispitanika naspram muških što nas je ograničilo u provođenju analiza na temelju spola. Zaključno, ovo istraživanje se temeljilo na malom broju ispitanika, te se rezultati ne mogu generalizirati. Prema tome, predlažemo da se buduća istraživanja detaljnije pozabave uzorkom istraživanja, uz potencijalno provođenje mješovitih metoda istraživanja, koje bi uključivale kvalitativnu i kvantitativnu analizu podataka radi dubljeg razumijevanja teme.

8. Literatura

1. Bajramović, A., Vuković, E., i Herceg, H. (2022). Procjena straha od ocjenjivanja. *Novi Muallim*, 18(70): 63–71. Dostupno na: <https://ilmijja.ba/ojs/index.php/casopis1/article/download/1584/1539/3114> (1.8.2024.)
2. Bakker, J., Denessen, E., Brus-Laeven, M. (2007). Socio-economic background, parental involvement and teacher perceptions of these in relation to pupil achievement. *Educational Studies*, 33(2): 177–192. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03055690601068345> (5.8.2024.)
3. Biasiol-Babić, R. (2009). Vrednovanje i ocjenjivanje s posebnim osvrtom na učenike s teškoćama u razvoju integrirane u redovni sustav odgoja i obrazovanja. *Metodički obzori*, 4(2009) 1-2 (7-8): 207-219. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/45774> (2.8.2024.)
4. Bledsoe, T. S., Baskin, J. J. (2014). Recognizing Student Fear: The Elephant in the Classroom. *College Teaching*, 62(1): 32–41. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/87567555.2013.831022> (6.8.2024.)
5. Brajša-Žganec, A., Kotrla Topić, M., Raboteg-Šarić, Z. (2009). Povezanost individualnih karakteristika učenika sa strahom od škole i izloženosti nasilju od strane vršnjaka u školskom okruženju. *Društvena istraživanja*, 18(4-5 (102-103)): 717-738. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/42594> (1.8.2024.)
6. Cvitkovic, D., Wagner Jakab, A. (2006). Ispitna anksioznost kod djece i mladih s teškoćama učenja. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 42(2): 113-120. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/17628> (2.8.2024.)
7. Ćoso, B. (2012). Strah od škole i zadovoljstvo učiteljima. *Napredak*, 153(3-4): 443-461. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/138875> (2.8.2024.)
8. Epstein, J. L. (1986). Parents' Reactions to Teacher Practices of Parent Involvement. *The Elementary School Journal*, 86(3): 277–294. Dostupno na: <https://psycnet.apa.org/record/1987-29565-001> (6.8.2024.)
9. Epstein, J. L., Dauber, S. L. (1991). School programs and teacher practices of parent involvement in inner-city elementary and middle schools. *The Elementary School Journal*, 91(3): 279-289. Dostupno na: <https://psycnet.apa.org/record/1991-25817-001> (9.8.2024.)

10. Epstein, J. L. (2001). *School, Family and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools*. Boulder, CO: *Westview Press*. Dostupno na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED467082/pdf/ERIC-ED467082.pdf> (5.8.2024.)
11. Garton, A. F., Pratt, C. (1995). Stress and self-concept in 10- to 15-years-old school students. *Journal of Adolescence*, 18(6): 625–640. Dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140197185710445> (11.8.2024.)
12. Grolnick, W. S., Slowiaczek, M. L. (1994). Parents' Involvement in Children's Schooling: A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model. *Child Development*, 65(1): 237-252. Dostupno na: <https://www.jstor.org/stable/1131378> (9.8.2024.)
13. Hossler, D., Stage, F. K. (1992). Family and High School Experience Influences on the Postsecondary Educational Plans of Ninth-Grade Students. *American Educational Research Journal*, 29(2): 425-451. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/240801836_Family_and_High_School_Experience_Influences_on_the_Postsecondary_Educational_Plans_of_Ninth-Grade_Students (8.8.2024.)
14. Jackson S., Bijstra J., Oostra L., Bosma H. (1998). Adolescents' perceptions of communication with parents relative to specific aspects of relationships with parents and personal development. *Journal of Adolescence*, 21(3):305-322. Dostupno na: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/9657897/> (7.8.2024.)
15. Jackson, C. (2010), Fear in education. *Educational Review*, 62(1): 39–52. Dostupno na: <https://eric.ed.gov/?id=EJ880694> (13.8.2024.)
16. Jacobs, N., Harvey, D. (2005). Do parents make a difference to children's academic achievement? Differences between parents of higher and lower achieving students. *Educational Studies*, 31(4): 431–448. Dostupno na: <https://psycnet.apa.org/record/2005-16341-004> (11.8.2024.)
17. Jurić, V. (1995). ZADOVOLJSTVO OBITELJI ŠKOLOM. *Društvena istraživanja*, 4 (4-5 (18-19)): 641-655. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/32371> (9.8.2024.)
18. Kosić, A. (2009). Roditelji i nastavnici – partneri u unapređivanju odgojno-obrazovnog procesa u osnovnoj školi. *Život i škola*, (22): 227-234. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/47705> (11.8.2024.)

19. Kuprešak, I. (2018). Strahovi i anksioznost kod školske djece, Diplomski rad, Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet.
20. Livazović, G. (2014). Komunikacija s djecom i mladima: priručnik za nastavnike i roditelje/staratelje. Sarajevo, Bosna i Hercegovina. Dostupno na: <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/rad-ostalo/776467> (13.8.2024.)
21. Lukaš, M., Gazibara, S. (2010). Modaliteti suradničkih odnosa školskog pedagoga i roditelja. *Život i škola, LVI* (24): 210-229. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/63361> (13.8.2024)
22. Ljubetić, M. (2014). Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno – obrazovne ustanove i zajednice. Zagreb: Element.
23. Maleš, D. (1996). OD NIJEME POTPORE DO PARTNERSTVA IZMEĐU OBITELJI I ŠKOLE. *Društvena istraživanja, 5* (1 (21)): 75-88. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/32200> (13.8.2024.)
24. McDonald, A. S. (2001). The Prevalence and Effects of Test Anxiety in School Children. *Educational Psychology, 21*: 89-101. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/228891011_The_Prevalence_and_Effects_of_Test_Anxiety_in_School_Children (1.8.2024.)
25. Mlinarević, V. (2022). Odgoj djeteta i komunikacija roditelja u suvremenim uvjetima. *Nova prisutnost, XX* (1): 133-144. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/274153> (14.8.2024.)
26. Mrkonjić, A., Vlahović, J. (2008). Vrednovanje u školi. *Acta Iadertina, 5* (1), 27-37. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/190056> (4.8.2024.)
27. Rätty, H. (2006). What comes after compulsory education? A follow-up study on parental expectations of their child's future education. *Educational Studies, 32*(1): 1–16. Dostupno na: <https://psycnet.apa.org/record/2005-16594-001> (13.8.2024.)
28. Rijavec, M., Marković, D. (2008). Nada, strah od ispitivanja i školski uspjeh. *Metodika, 9* (16):8-17. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/31453> (2.8.2024.)
29. Rosić, V., Zloković, J. (2003). Modeli suradnje obitelji i škole. Đakovo: Tempo.
30. Rubin, K., Bukowski, W., Parker, J., Bowker, J. (2008). Peer Interactions, Relationships, and Groups. U: Rubin, K., Bukowski W., Laursen, B., (ur.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups*. New York: Guilford Press. Dostupno na: <https://psycnet.apa.org/record/2006-08776-010> (13.8.2024.)

31. Rust, D., H. (1981). Strah od škole. *Pedagogija*, XVII (XXXVI): 439–453. Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Detlef-Rost/publication/270902883_Strah_od_Skole/links/54b947770cf2d11571a34eee/Strah-od-Skole.pdf (1.8.2024.)
32. Singh, K., Bickley, P. G., Keith, T. Z., Keith, P. B., Trivette, P., Anderson, E. (1995). The Effects of Four Components of Parental Involvement on Eighth-Grade Student Achievement: Structural Analysis of NELS-88 Data. *School Psychology Review*, 24(2): 299–317. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02796015.1995.12085769> (14.8.2024.)
33. Slijepcevic, S., Zukovic, S., Kopunović, R. (2017). Roditeljska očekivanja i školsko postignuće učenika. *Zbornik Odseka za pedagogiju*. 26(26): 157-174. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/321036833_RODITELJSKA_OCEKIVANJA_I_SKOLSKO_POSTIGNUCE_UCENIKA (14.8.2024.)
34. Sušanj Gregorović, K. (2018). Dobrobiti roditeljske uključenosti u obrazovanje djeteta. *Napredak*, 159 (1 - 2):101-113. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/202777> (13.8.2024.)
35. Šimić Šašić, S., Sorić, I. (2011). Kvaliteta interakcije nastavnik-učenik: povezanost s komponentama samoreguliranog učenja, ispitnom anksioznošću i školskim uspjehom. *Suvremena psihologija*, 14 (1): 35-54. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/83107> (3.8.2024.)
36. Vulić-Prtorić, A. (2002.). Strahovi u djetinjstvu i adolescenciji. *Suvremena psihologija*, 5 (2): 271-293. Dostupno na: <https://www.unizd.hr/Portals/12/Nastavnici/Anita%20Vulic-Prtoric/Znanstveni%20radovi/92.%20Strahovi%20kod%20djece.pdf?ver=2013-06-29-175108-820> (1.8.2024.)
37. Zhan, M. (2006). Assets, parental expectations and involvement, and children's educational performance. *Children and Youth Services Review*, 28(8): 961–975. Dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0190740905002124> (14.8.2024.)
38. Zloković, J., (1998). Školski neuspjeh- problem učenika, roditelja i učitelja. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
39. URL1: Istraži Me: Strah od škole- kako ga prepoznati i savladati? Dostupno na: <https://www.istrazime.com/skolska-psihologija/strah-od-skole/> (6.8.2024.)
40. URL2: Psiholog Rijeka: Strah od ispitivanja Dostupno na: <https://www.psiholog-rijeka.com/psiholoske-teme/strah-od-ispitivanja> (6.8.2024.)

41. URL3: Familylab Hrvatska: Kako podržati dijete tijekom školovanja? Dostupno na: https://www.rivrtici.hr/sites/default/files/datoteke/kako_podrzati_dijete_tijekom_skolovanja.pdf (13.8.2024.)

9. Popis tablica i slika

9.1. Popis tablica

Tablica 1. Distribucija ispitanika s obzirom na dob	24
Tablica 2. Distribucija ispitanika s obzirom na razinu obrazovanja	25
Tablica 3. Distribucija ispitanika s obzirom na bračni status	25
Tablica 4. Distribucija ispitanika s obzirom na broj djece.....	26
Tablica 5. Distribucija ispitanika prema razredu djeteta za koje je izražavalo percepciju u anketi	26
Tablica 6. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na a strah od ispitivanja, ocjenjivanja i negativne ocjene.....	30
Tablica 7. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na strah od školskog neuspjeha	33
Tablica 8. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na strah od nastavnika, vršnjaka i roditeljskih sastanaka.....	35
Tablica 9. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na roditeljske strategije prilikom rješavanja problema vezanim uz dječji strah od škole.....	37
Tablica 10. T-test procjene korištenja strategija s obzirom na visinu obrazovanja	38
Tablica 11. T-test tvrdnje s obzirom na visinu obrazovanja roditelja.....	38
Tablica 12. T-test procjene korištenja strategija s obzirom na razred djeteta.....	39
Tablica 13. Prikaz frekvencije odgovora na tvrdnje koje se odnose na suradnju i podršku od strane škole	41
Tablica 14. T-test procjene zadovoljstva s obzirom na visinu obrazovanja	42
Tablica 15. T-test procjene zadovoljstva s obzirom na razred djeteta	42

9.2. Popis slika

Slika 1. Roditeljska percepcija straha od određenih premeta	32
---	----

10. Prilozi

10.1. Prilog 1. Anketni upitnik

Sociodemografska pitanja

1. Koliko imate godina?
 - a. 20-29 godina
 - b. 30-39 godina
 - c. 40-49 godina
 - d. 50-59 godina
 - e. 60 i više

2. Koji je vaš spol?
 - a. Muški
 - b. Ženski
 - c. Ne želim odgovoriti

3. Koja je vaša najviša razina obrazovanja
 - a. Osnovna škola
 - b. Srednja škola
 - c. Viša škola/ stručni studij
 - d. Fakultet/ sveučilišni studij
 - e. Poslijediplomski studij (magisterij, doktorat)

4. Koji je vaš trenutni bračni status?
 - a. Neoženjen/ neudana
 - b. Oženjen/ udana
 - c. U izvanbračnoj zajednici
 - d. Razveden/a
 - e. Udovac/udovica

5. Koliko djece imate?
 - a. Jedno dijete
 - b. Dvoje djece
 - c. Troje djece
 - d. Četvero ili više djece

6. Koji razred pohađa dijete za koje izražavate svoju percepciju u ovoj anketi?
 - a. 5 razred

- b. 6 razred
- c. 7 razred
- d. 8 razred

7. Molim Vas da procijenite strah Vašeg djeteta od usmenog/ pismenog ispitivanja, ocjenjivanja i negativne ocjene na skali od 1- uopće se ne odnosi na moje dijete, 2- ne odnosi se na moje dijete, 3- djelomično se odnosi na moje dijete, 4- uglavnom se odnosi na moje dijete i 5- u potpunosti se odnosi na moje dijete.

1	Kada moje dijete zna da će sutradan pisati ispit ili usmeno odgovarati primjećujem da se budi tijekom noći	1	2	3	4	5
2	Moje dijete mi se žali da ga tijekom ispitivanja strah sprječava da se dosjeti potrebnih informacija	1	2	3	4	5
3	Moje dijete se boji usmeno odgovarati gradivo	1	2	3	4	5
4	Prije usmenog/ pismenog ispitivanja moje dijete je opušteno	1	2	3	4	5
5	Primjećujem da se moje dijete zna pravdati nastavniku/ci da je bolesno i moliti ga da ga pusti kući kako bi izbjegao/la usmeno/ pismeno ispitivanje	1	2	3	4	5
6	Moje dijete izbjegava odlazak u školu na dane kada je zakazano usmeno/ pismeno ispitivanje	1	2	3	4	5
7	Kada nastavnik/ca najavi da će ispitivati, moje dijete se boji da će dobiti lošu ocjenu	1	2	3	4	5
8	Kada nastavnik dijeli školske zadaće ili ispite, moje dijete osjeća ubrzano lupanje srca i pojačano znojenje	1	2	3	4	5
9	Kada moje dijete zna da će sutradan nastavnik donijeti ocjene, on/a jedva čeka vidjeti svoju ocjenu					

8. Molim Vas da na pitanje "Kojih predmeta se Vaše dijete najviše boji" odgovorite odabirom jednog ili više od jednog ponuđenog odgovora

Također, molim Vas da procijenite strah Vašeg djeteta od školskog neuspjeha na skali od 1- nikad, 2- rijetko, 3- ponekad, 4- često, 5- uvijek.

Kojih predmeta se Vaše dijete najviše boji?

- Hrvatski jezik
- Engleski jezik
- Njemački jezik
- Talijanski jezik
- Priroda i društvo
- Biologija
- Fizika
- Kemija
- Geografija
- Povijest
- Tehnička kultura
- Informatika
- Glazbena kultura
- Likovna kultura
- Tjelesna i zdravstvena kultura
- Vjeronauk
- Etika
- Matematika

1	Koliko često vam se čini da se vaše dijete boji da će morati ponavljati razred	1	2	3	4	5
2	Koliko često smatrate da je vaše dijete strah da neće ostvariti željeni prosjek na kraju školske godine	1	2	3	4	5
3	Koliko često se vaše dijete boji da njegov rad i trud tijekom školske godine neće biti dovoljni da ostvari svoj cilj	1	2	3	4	5
4	Koliko često vam se čini da se vaše dijete drži plana učenja kako bi time ostvario svoje ciljeve	1	2	3	4	5

9. Molim Vas da procijenite strah Vašeg djeteta od nastavnika, vršnjaka i roditeljskih sastanaka na skali od 1- uopće se ne odnosi na moje dijete, 2- ne odnosi se na moje dijete, 3- djelomično se odnosi na moje dijete, 4- uglavnom se odnosi na moje dijete i 5- u potpunosti se odnosi na moje dijete.

1	Moje dijete mi se žali da mu srce počne ubrzano kucati kada nastavnik/ca hoda razredom dok pišemo ispit	1	2	3	4	5
2	Moje dijete se boji postavljati pitanja nastavniku tijekom sata	1	2	3	4	5
3	Moje dijete osjeća strah kada zna da će ga nastavnik nešto pitati	1	2	3	4	5
4	Moje dijete se boji da će ga nastavnik kritizirati pred cijelim razredom	1	2	3	4	5
	Moje dijete osjeća strah kada treba odgovarati pred cijelim razredom jer misli da će mu se vršnjaci rugati	1	2	3	4	5
	Moje dijete je zabrinuto za mišljenje vršnjaka ako dobije lošu ocjenu	1	2	3	4	5
	Prilikom odlaska na roditeljski sastanak primjećujem da se moje dijete boji i pokazuje znakove tjeskobe (npr. povlačenje, nervoza)	1	2	3	4	5

10. Molim Vas da na slijedeće tvrdnje odgovarate na skali od 1- uopće se ne slažem, 2- ne slažem se, 3- ne znam, 4- slažem se, 5- u potpunosti se slažem.

1	Smatram da sam informiran/a o znakovima učeničkog straha od škole	1	2	3	4	5
2	Osjećam se podržano od strane škole u rješavanju problema vezanih za učenički strah od škole	1	2	3	4	5
3	Škola koju moje dijete pohađa je otvorena za rješavanje problema vezanih uz učenički strah od škole	1	2	3	4	5
4	Škola koju moje dijete pohađa redovito organizira inicijative i programe vezane uz učenički strah od škole	1	2	3	4	5

11. Sažetak

Roditeljska percepcija učeničkog straha od škole

Strah od škole predstavlja ozbiljan problem u kontekstu obrazovanja djeteta koji može uvelike utjecati na njegov obrazovni uspjeh, a ujedno i emocionalni razvoj. Škola, uz obitelj, predstavlja središte djetetovog svakodnevnog života zbog čega ima ključnu ulogu u oblikovanju i razvoju djeteta. S obzirom na iskustvo, učenici imaju pozitivne i negativne emocije vezane uz školu, pa se jednako tako može pojaviti i strah što može utjecati na djetetovo samopouzdanje, uspjeh i motivaciju. Strah od škole može se opisati kao kompleksan pojam, no u sklopu ovog rada pojam je razgranat na nekoliko aspekata, točnije na strah od ispitivanja, ocjenjivanja, strah od nastavnika, određenih predmeta, vršnjaka i roditeljskih sastanaka. Osim što škola ima važnu ulogu u razvoju djeteta, jednako tako kao i što je gore spomenuto, veliku ulogu ima i obitelj koja predstavlja djetetu prvu društvenu zajednicu. Prema tome, cilj istraživanja bio je ispitati roditeljsku percepciju o postojanju straha kod učenika predmetne nastave kao i istražiti strategije koje roditelji koriste za suočavanje sa strahom njihove djece. U istraživanju je sudjelovalo 122 roditelja te su postavljena četiri istraživačka zadatka na koja se pokušalo odgovoriti. Rezultati istraživanja pokazali su kako većina roditelja ne prepoznaje strah kod svoje djece kada se radi o ispitivanju, ocjenjivanju, strahu vezanim uz nastavnike, vršnjake i roditeljske sastanke. Također, roditelji su se pokazali uključenim u pružanje podrške svojoj djeci gdje većina roditelja razgovara sa svojom djecom, pomaže im oko domaćih zadaća te često odlazi na roditeljske sastanke. No, ono što su rezultati prikazali jest veliki stupanj nezadovoljstva sa suradnjom škole pri čemu roditelji školu smatraju kao ustanovu koja nije otvorena i ne podržava ih u rješavanju učeničkih problema.

Ključne riječi: strah od škole, strah od ispitivanja i ocjene, strah od nastavnika i predmeta, roditeljska uključenost, partnerstvo

12. Summary

Parental Perception of Students' Fear of School

Fear of school is a serious problem in the context of a child's education, which can greatly affect his educational success, as well as emotional development. The school, along with the family, represents the center of the child's daily life, which is why it plays a key role in shaping and developing the child. Given the experience, students have positive and negative emotions related to school, so fear can also appear, which can affect the child's self-confidence, success and motivation. Fear of school can be described as a complex concept, but in this work, the concept is branched into several aspects, more specifically fear of tests, evaluations, fear of teachers, certain subjects, peers and parent meetings. Apart from the fact that the school plays an important role in the child's development, just like what was mentioned above, the family, which represents the child's first social community, also plays a big role. Therefore, the aim of the research was to examine parents' perception of the existence of fear among students in the subject class, as well as to investigate the strategies parents use to deal with their children's fear. 122 parents participated in the research, and four research tasks were set, which were attempted to be answered. The results of the research showed that most parents do not recognize fear in their children when it comes to testing, evaluation, fear related to teachers, peers and parent meetings. Also, parents proved to be involved in providing support to their children where most parents talk to their children, help them with their homework and often go to parent meetings. However, what the results showed is a high degree of dissatisfaction with the school's cooperation, where parents consider the school as an institution that is not open and does not support them in solving student problems.

Key words: fear of school, fear of tests and grades, fear of teachers and subjects, parental involvement, partnership